ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 72 (8292)
МАРТЫН 26
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Арадай интеллигенциин арюун уялга

Партиин XX съездын табиһан зорилгонуудые советскэ арад амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Социалистическэ промышленностиие, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, арад зоной байдалые, соёл культурые улам һайжаруулха талаар энэ үе соо ехэ юумэ хэгдээ.

Зүгөөр социализмһаа коммунизмда орохын тулада бүхы хэмжээгээр социалистическэ экономикоёо улам саашадань хүгжөөхэһөө гадна, арад олониитын соёл культурые, тэдэнэй социалистическэ ушар ёһо мэдэрэлгые бүри ехээр хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэй болоно. Ажалшан олониитын хүмүүжэхэ, гэгээрэхэдэ туһалха гээшэ манай тэмсэлые толгойлон ябаһан коммунистическэ партиин, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болохо ёһотой гэжэ советскэ гүрэниие байгуулагша В. И. Ленин зааһан байна. Ленин багшынгаа энэ заабариие бэелүүлэн, советскэ интеллигенци ажалшан зоной .ушар ёһо мэдэрэлгые дээшэлүүлхын, тэдэнэй оюун ухаае эрдэм наукын туйлалтануудаар баяжуулхын тулада нилээд ехэ гэгээрүүламжын хүдэлмэри үдэр бүхэндэ ябуулжа байдаг.

Советскэ ороной элитэ ехэ эрдэмтэдэй болон ниитын ажал-ябуулагшадай үүсхэлээр арбан жэлэй саада тээ байгуулагдаһан политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна общество хадаа 400 мянган гэшүүдтэй советскэ интеллигенциин тон ехэ ниитын эмхи боложо шадаа.

СССР-эй Культурын министерствын лекционно пропаганда эрхилдэг үүргые политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществодо үгэхэ тушаа партиин Центральна Комитедэй тогтоол хадаа советскэ интеллигенциин һайндуранай ниитын энэ эмхидэ тон шухала, гүрэн түрын удхашанартай шэнэ уялгануудые даалгаба. Энэ тогтоолой ёһоор, мүн Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министерствын лекционно пропаганда эрхилдэг үүргэнь политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Обществын Бурят-Монголой отделенидэ сүм үгтөө.

Коммунистическэ партиин энэ ехэ найдабариие нэрэ солотойгоор бэелүүлхэ арга боломжо Обществын Бурят-Монголой отделенидэ хүсэд бии. Хэдэн олон эрдэмтэд, мүн арадай ажахын, соёл культурын бүхы һалбаринуудаар хүдэлдэг 1800 гаран мэргэжэлтэд, партийно-советскэ хүдэлмэрилэгшэд Обществын гэшүүд болонхой. Энэ ехэ хүсэн дээрэ хүдөөгэй лекторскэ нэгэдэлнүүдэй лекторнүүд байһан хэдэн зуугаад багшанар, агрономууд, врачууд Обществодо гэшүүн болон нэмэжэ орохонь.

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Обществын Бурят-Монголой отделени лекционно пропаганда үргэнөөр дэлгэрүүлжэ боломоор ехэ арга боломжоёо мүнөө дээрээ хүсэд хэрэглэнэгүй. Олондо ойлгосотой, һонирхолтой лекцинүүд үсөөн уншагдана. Илангаяа бурят хэлэн дээрэ лекци тон үсөөнөөр эмхидхэгдэнэ. Обществын гэшүүнэй нэрэ зүүгээд лэ һара жэлээр нэгэшье лекци уншангүй ябадаг хүнүүд баһал байха юм.

Обществын Заиграйн, Байкало-Кударын, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Хэжэнгын отделенинүүд муугаар хүдэлһөөр. Эдэ аймагуудта лекци тон үсөөн уншагдана. Жэшээлхэдэ, Обществын Заиграйн отделениин хүсөөр энэ жэлэй гараһаар миил 96 лекци уншагдаа. Тэндэ лекци уншалгада 5—6 хүн эдэбхитэйгээр хабаадаад, бэшэ 50 гэшүүдынь нэгэшье лекци уншаадүй байха юм. Энэ аймагта табан леспромхоз бии юм, теэд ой модоной промышленностиин экономикоор, түрүү дүй дүршэлөөр нэгэшье лекци модошодто уншагдаадүй.

Уншагдадаг лекцинүүд удхынгаа, научна талаараа үшөө олон дутагдалнуудтай байһаар. Ажабайдалтай, коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудтай нягта холбоогүй, һонигүй лекцинүүдые уншаха ушаршье үзэгдэдэг. Научно-атеистическэ, естественно-научна пропаганда һүүлэй үедэ һулаар ябуулагдана. Мүн түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэдэ өөдтэй анхарал табигданагүй. Хүдөө ажахын шухала асуудалнуудаар экономическа конференцинүүд һүүлэй үедэ үсөөн болоно. Эдэ бүхы дутагдалнууд дары усадхагдаха, эрдэмэй элдэб һалбаринуудаар байгуулагдаһан секцинүүд һайнаар, хүдэлхэ, лекциин удхые һайжаруулха.

Партиин XX съездын, КПСС-эй Центральна Комитедэй декабрьска, февральска Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр, советскэ гүрэнэй болон КПСС-эй түүхээр, В. И. Ленинэй зохёоһон социалистическэ революциин теори тухай, политическэ экономиин, философиин шухала шухала асуудалнуудаар, манай арадай үнгэрһэн 40 жэл соо туйлаһан амжалтанууд тухай удха түгэлдэр лекцинүүд олоор уншагдаха зэргэтэй. Гадна экономическа, хүдөө ажахын, научно-техническэ эрдэм дэлгэрүүлгэдэ анхарал хандуулха шухала.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, ажалшадай депутадуудай аймагай, районно Соведүүдэй культурын таһагууд колхозуудта, совхозуудта, МТС-үүдтэ лекци эмхидхэхэдэнь Обществын нютагай эмхинүүдтэ али болохоор туһалха уялгатай.

Партийна комитедүүд, мүн партийна эхин организацинууд Обществын хүдэлмэридэ үдэр бүхэндэ туһалжа, тэрэнэй хүдэлмэриие ударидаха ёһотой.

Марксизм-ленинизмын хамагые илан мандагша һургаалые ажалшадай дунда дэлгэрүүлжэ, тэдэнэй оюун бодолые баяжуулха, ушар ёһо мэдэлгыень дээшэлүүлхэ гээшэ арадай интеллигенциин арюун уялга болоно.

Малаа таргалуулхада гүрэндэшье ашагтай, колхоздошье олзотой

Тушааха эрьэнүүднай тарган

Таряалангай газарта дүтэхэн аад, тунга хагдатай, хонидоо бэлшээхэдэмнай хабатай һайн уужам салуу Мэгжын Нарин горхон гэжэ газарта би өөрынгөө хубүүн Дамбиитай, хонишон Мария Гыбаеватай суг 614 толгой эрье харууһалжа байнабди. Үбэлые үхэл гарзагүй баража, хониднай тобир тарган, уусатайхан ондо орожо байна.

Намарһаа хойшо үбһэ ехэ эдингүй, талын бэлшээридэ, таряанай һуурида ото бэлшэжэ гараһан эрьенүүдэйнгээ нэгэшье гарзагүй, тобир тарган ондо орожо байһанда урматай, баяртайшье ажалланабди. Тиигээд эндэ һаяхан колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй ерэжэ, манай орон дотор мяха абалгые ехэдхэхэ тушаа хүдөө ажалшадай үмэнэ парти, правительствын табиһан зорилготой бидэниие танилсуулаад, Эхэ орондоо тарган мяха тушаадаг болохо тухай хэмжээ-ябуулгануудые ойлгуулжа үгэхэдэнь бүришье баярлаабди. Манай колхоз мүнөө жэлдэ хамта 2140 центнер мяха гүрэндөө тушааха, худалдаха юм. Энэмнай нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ. Тиигээд мяханай тушаалгада нилээд олон эрье, шэлэлгэдэ гологдоһон эхэ хонид, хамтадаа 2600 толгой хонид ошохо байна. Манай отарын эрьенүүд барагсаан шахуу тушаагдаха юм. Тиимэһээ бидэнэр хаража байһан эрьенүүдээ тарган тобироор хүхэ ногоон дээрэ гаргахые оролдонобди.

Манай эрьенүүд элдэб — бага ехэнүүд, мүн шэрүүбтэр ба нарибтар нооһотойнууд юм. Ииһээр бултыень шэгнэхэмнай. Июнь һара соо нооһыень хайшалаад, гүрэндөө тушаахабди. Бидэнэр тэрэ болотор һайнаар адуулжа, тобир тарганаар, дунда зэргээр бодоходо эрье бүхэниие 50 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахабди. Отарымнай эрьенүүд соо 4—5 пүүд болохо эрьенүүд олон. Тиихэдэ эрье бүхэнһөө 2,5—3 килограмм нооһо абахабди.

Бидэнэр мүнөө эрьенүүдтээ бага зэргэ үбһэ үгөөд, таряанай, зелёнкын һуурида, мүн хагданда бэлшээнэбди. Үдэртөө һайса уһалнабди. Иигээд дулаархада хонидоо үглөөгүүр эртэ гаргажа, үдэшэ орой болотор үзүүр һайн хагдатай газар зайлгажа бэлшээхые оролдохобди. Мүнөө тарган байһан эрьенүүднай тушааха болоторнай адагтаа 50 килограмм татаха байха.

Колхозоймнай правлени түсэб дүүргэһэнэй, мүн үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө эрье хони адуулагшые урмашуулха хэмжээ-ябуулгануудтай маниие хүсэд танилсуулаа.

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгтэ харюу болгон, мүн Смоленскын хүдөөгэй ажалшадай үүсхэһэн мүрысөөндэ оролсожо, абаһан уялгаа дүүргэхын түлөө шармайн ажаллахабди.

Балма Дымбрылова, Хоринн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Гүрэндэ мяха ехээр тушаахабди

(Сэлэнгын аймагай „Коммунизм" колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С. Д. Дашиевай хөөрэһэнһөө)

Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ мяха, тэрэ тоодо дүрбэ—таба дахин ехэ гахайн мяха, нэгэ хахад дахин ехэ һү тушааха гэһэн Смоленскэ областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй уряае манай колхозой малшад, бүхы колхознигууд халуунаар дэмжээд, социалистическэ шэнэ уялгануудые абажа байна.

Урдахи жэлнүүдтэ аймагай зарим колхозууд, тэрэ тоодо манайшье артель гүрэндэ уялгата ёһоор мяха тушааха, худалдаха түсэбөө дүүргэдэггүй һэн. Энээнэй гол шалтагаануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ: манай колхоз гүйсэд таргалуулагдаагүй мал, ехэнхидээ бэеэ хүсөөгүй, жэжэхэн буруунуудые, түлгэ хонидые гүрэндэ тушаадаг байгаа. Иимэ ушар дээрэһээ, гансахан нёдондо жэлдэ манай колхоз 350 гаран центнер мяха дутуу абаһан байгаа.

Эдэ мэтын дутагдалнуудые анхаралдаа абажа, колхозой правлени, партийна эхин организациин бюро Сүхын машинно-тракторна станциин зооветмэргэжэлтэдэй туһаламжаар гүрэндэ мяха ехээр тушааха тусхай хэмжээ-ябуулга зохёон баталһан байна. Тэрэмнай артелиин гэшүүдэй хамтын суглаан дээрэ һайшаагдаа.

Тус хэмжээ-ябуулгын ёһоор мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо 52 процентээр ехэ мяхан абтаха болоно. Энэ уялгаяа дүүргэхын тула 300 толгой гунан сарнуудые, 1500 гаран хонидые бэлшээн таргалуулхаар хараалаад, тэдэ малаа хоёр гүүртэ, гурбан отара болгожо хубаагаад, тэндэ дүй дүршэл ехэтэй малшадые табяабди. Эдэ гүүртэ, отарын мал мартын эхеэр бүхыдөө шэгнэгдэһэн байха юм.

Таргалуулганда табигдаһан мал мүнөөшье хүшэ тамираар һайн. Жэшээлбэл, Хоолой гэжэ газартахи гүүртын сарнуудые шэгнээд үзэхэдэ, тус бүридөө дунда зэргээр 270 килограмм татаба. Эдэ сарнууд хоёрдохи кварталай һүүлээр гүрэндэ тушаагдахаар хараалагдана. Коммунист Даша Базьяев түрүүтэй тус гүүртын малшад сарнуудаа гурбан центнер хахадһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй, тарган болгожо гүрэндэ тушаахабди гэһэн социалистическэ уялга абаа.

Мүн Моностой гэжэ нютагта эмхидхэгдэһэн гүүртые дүршэл ехэтэй малшан Галсан Будаев даадаг. Энэ гүүртын сарнууд дунда зэргээр 254 килограмм татана. Гүүртын малшад хабартаа, зундаа бэлшээри һайнаар хэрэглэжэ, намар хүсэд таргалһан, дунда зэргээр хорин пууд шэгнүүртэй сарнуудые гүрэндэ тушааха зорилготой. Мүнөө абаһан уялгаяа түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Гүрэндэ тушаагдаха хонидой отаранууд Улаан Сэсэг, Шанаан, Баруун хүнды гэдэг уһа эльбэгтэй, үдхэн хагда ногоотой, үргэн уужам тала нютагуудаар байрладаг. Артелиин солото хонишон Зундуй Будаевич Ванданова даадаг отарада илгагдаһан хонид бултадаа шахуу мүнөө дунда зэргын хүшэтэй. Намартаа эндэхи отарын бүхы хонидынь таргалаад, толгой бүриин 50 килограммһаа доошо бэшэ, заримануудынь 60 гаран килограмм болгогдожо, гүрэндэ тушаагдаха юм.

Мүн иимэрхүү уялгануудые бусад отарын хонишод абанхай.

Артелиин правлени мүнөө жэл гахайн мяха ехээр абахын тула ехэ оролдолго гаргана гэбэл: гүрэндэ гахайн мяха тушаалгамнай нёдондо жэлэйхиһээ гурба хахад дахин ехэ болохоор хараалагдана. Үнгэрэгшэ жэл манай колхозһоо гүрэндэ тушааһан поршоонхонуудай тоо толгой олоншье һаа, шэгнүүрынь тон бага байһан юм. Нэгэ гахаймнай дунда зэргээр миил 30—40 килограмм татадаг байгаа. Тиимэ дээрэһээ, нёдондо жэл манай колхоз 60 гаран центнер гахайн мяха миил хиидэ алдаа һэн.

Энэ алдуугаа анхаралда абажа, гахайнуудаа һайса шахажа, таргалуулжа, гүрэндэ тушаахаар хараалбабди. Мүнөө хори гаран гахай илгагдаад, шахагдажа байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй ехэ мяха абаха болоходомнай, малай тоо толгой хорохо гү, али һүрэгынь муудаха ёһогүй. 1956—1957 оной ажахын жэлдэ ниитын малай тоо толгойе, тэрэ тоодо эхэ малые олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, малай үүлтэр һайжаруулха түсэб нилээд үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм.

Эдэ бүгэдэһөө гадна малые шахажа, бэлшээн таргалуулха гүүртэ, отаранууд дээгүүр хүдэлдэг колхознигуудые ажалдань бүри ехээр урмашуулхын тула, ехэ амжалта туйлаһан, малайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээһэн колхознигуудта мүнгөөр нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гэжэ колхозой правлени шиидэһэн байна.

Мүнөө артелиин мал шахаха, бэлшээн таргалуулха гүүртэ, отарануудһаа гадна, мүн ниитын малай бусад фермэнүүдтэ ажалладаг колхознигууд, механизаторнуудай дунда малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр дүүргэхын түлөө, һү һаалгые, мяха абалгые бүри ехэ болгохын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэжэ.

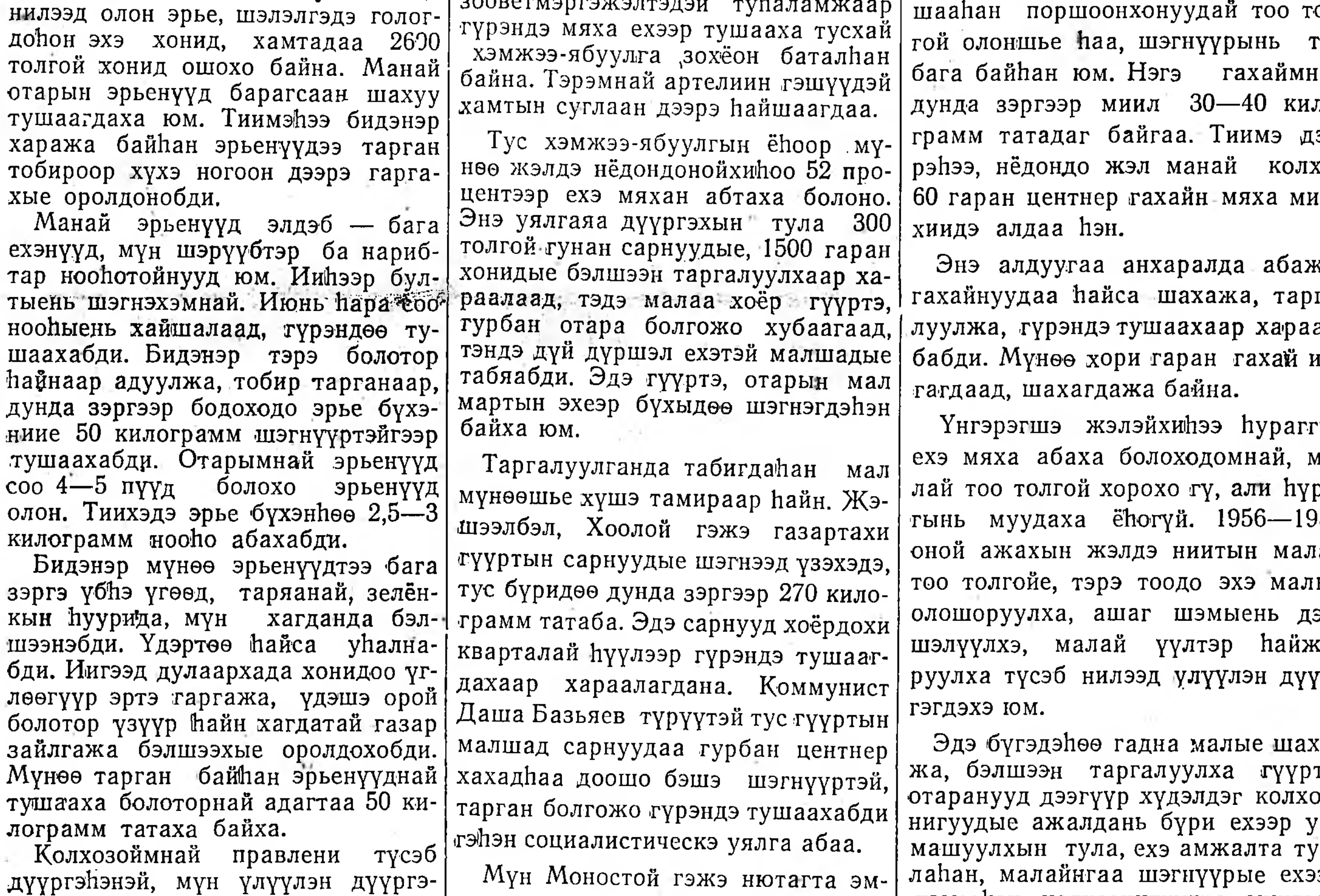

Москва. Советскэ Союзай, Венгриин Арадай Республикын делегацинуудай хоорондо мартын 21-дэ хэлсээн эхилээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэлсээнэй үедэ. ТАСС-эй фотохроника.

1957 оной түрүүшын кварталда һү бэлэдхэхэ, мүн худалдан абаха түсэбөө Российска Федераци болзорһоо урид дүүргэбэ

Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохо тухай КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, Российска Федерациин хүдөө ажахын ажалшад һү бэлэдхэхэ, мүн худалдан абаха 1957 оной түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоо урид дүүргээ. Энэ оной мартын 20-до нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 295 мянган тонноор ехэ һүн бэлэдхэгдэжэ, худалдан абтаа. Республикын колхозуудта һү бэлэдхэлгэ, мүн худалдан абалга 27 процентээр, совхозуудтань 19 процентээр дээшэлээ.

Москвагай, Ленинградай, Рязаниин, Воронежиин, Омскын, Белгородско, Горькиин, Куйбышевай, Иркүүгэй, Балашовой, Калугын, Чкаловай, Ростовой, Свердловскиин областьнууд, Ставрополиин хизаар, Хойто-Осетинскэ, Кабардино-Балкарска, Чувашска автономно республиканууд һү ехээр абаха, мүн гүрэндэ тушааха талаар һайн үрэ дүн туйлаа.

Республикын һүнэй, тоһоной промышленностиин предприятинууд машиндагдаагүй һү абаха талаар 1957 оной түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоо урид дүүргэбэ. Энэ оной мартын 20-до нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 1,5 дахин ехэ, машиндагдаагүй һүн абтаа.

Российска Федерациин мяха-һүнэй промышленностиин предприятинуудай, совхозуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд, колхознигууд һү бэлэдхэхэ, худалдан абаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө үргэн ехэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ байна.

Венгриин Арадай Республикын Правительственно-партийна делегаци Ленинград ерэбэ

ЛЕНИНГРАД, мартын 25. (ТАСС). Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ Янош Кадар, Венгриин Арадай республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби болон Венгриин Арадай Республикын Правительственно-партийна делегациин бусад гэшүүд мүнөөдэр үглөөгүүр эндэ ерээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Суслов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. П. Тарасов болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд, мүн венгер болон совет журналистнууд делегацитай хамта Ленинград ерэлсээ.

Ленинград городой олон зуун ажалшад Московско вокзалда ерээ. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. Р. Козлов, городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов, КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь И. В. Спиридонов болон бусад эндэ байлсаа.

Горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов айлшадые халуунаар амаршалаа.

Янош Кадар харюугай үгэ хэлээ.

Айлшадай вокзалһаа нээмэл машинаар город тээшээ ошоһон замдань городой олон мянган хүн зон халуунаар амаршалаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй IV сесси

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси үсэдэр 10 часта Соведүүдэй 2-дохи байшан соо нээгдэбэ.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. М. Магнопов БМАССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи зарлалай сессиин зүбшэхэ асуудалнуудые сессиин баталамжада табина. БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадууд иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гэжэ нэгэн дуугаар баталан абаба.

1. БМАССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной гүрэнэй түсэб. БМАССР-эй 1955—1956 онуудай гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ ба БМАССР-эй 1957 оной гүрэнэй бюджет тухай.
2. БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.
3. БМАССР-эй Верховно Суудые һунгалга.

БМАССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной гүрэнэй түсэб тухай элидхэл Бурят-Монголой Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **Д. С. Болсохоев** хэбэ. Тэрэнэй удаа БМАССР-эй 1955—1956 онуудай гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ, БМАССР-эй 1957 оной гүрэнэй бюджет тухай элидхэл БМАССР-эй Финансын министр К. М. Мадаев хэбэ. БМАССР-эй Верховно Соведэй бюджетно комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Э. Е. Ножкин** нэмэлтэ элидхэл хэбэ.

Нэгэдэхи асуудалаар хэгдэһэн элидхэлнүүдые үдэшын заседанида зүбшэн хэлсээ. Депутадууд **Я. Е. Ерофеев** (Мухаршэбэрэй округ), **К. М. Жарникова** (Кударын округ), **Е. Л. Магунов** (Кирпично-заводской округ), **А. Б. Кузьмин** (Новоселенгинск округ), **В. С. Данилов** (Серовско округ), **Е. М. Никифорова** (Свердловска округ) ба бусад үгэ хэлээ.

Верховно Соведэй IV сесси мүнөөдэр хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ,

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна организацинуудай эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха

КПСС-эй Иволгын айкомой ээлжээтэ пленум һаяхан болобо. Хүдөө ажахын продуктнуудые 1957 ондо эрид ехээр абахын тула аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай, залуушуулые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэниие ажахын, культурна байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэмжээнүүд тухай асуудалнууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Нэгэдэхи асуудалаар ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. К. Врублевская элидхэл хэбэ.

—Аймагай колхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абаха арга боломжотой, —гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Теэд эдэ арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Агротехническэ хэмжээ-ябуулганууды дүүргэжэ шадангүй, ургасын хойноһоо харууһалга муугаар хэһэнһээ боложо, аймагай олохон колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ орооһото, тэжээлэй культурануудай, огородой эдеэнэй ургаса багаар абана.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн нүхэд И. Г. Загузин, С. Д. Иванов гэгшэдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор иимэ байдал МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй һанаа зобооногүй. Газар таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ тушаа зохихо хэмжээнүүд абтанагүй. Олохон колхозуудаар зүб севооборот үгы, энээн дээрэһээ боложо, агротехникын эрилтэ сахигданагүй,—гэжэ Гурульбын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ И. Загузин шүүмжэлбэ.

Мал ажалые хүгжөөжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэй. Теэд энэ асуудал тон удаанаар, хангалтагүйгөөр шиидхэгдэжэ байна гэжэ «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь Бадмадашиев тэмдэглэбэ. МТС-үүд энэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Тиимэһээ ниитын мал жэлһээ жэлдэ тэжээлээр хүсэд хангагданагүй, ашаг шэмэнь бага байһаар. Нёдондо жэл һү, мяха, нооһо абаха түсэб аймаг соо дүүргэгдээгүй үлэхэһөө гадна, зарим колхозуудаар урзанда жэлэйхитэй сасуулхада бага болоһон байха юм. Һү һаалгые абажа үзэхэдэ «Улаан Оронго», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта март һарын 20 хоногой туршада нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ бага һүн һаагдаа.

Мүнөө аймагай колхозуудаар хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг болохо тушаа тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдажа байна. Ямар хэмжээнүүдые хараалжа, ямар хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн тухайгаа «Улаан Оронго», Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр Тармаев, Бурков гэгшэд пленумдэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Гэхэтэй хамта, колхозуудай үүсхэлые дэмжэдэггүй ябадал аймагай хүтэлбэрилхы партийна, советскэ органуудай зүгһөө үзэгдэнэ гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь Иванов хэлэбэ.

Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн 2-дохи асуудалаар элидхэл КПСС-эй айкомой секретарь А. И Поздяков хэбэ. Аймагай колхоз, предприяти, эмхи зургаануудаар мянга холо үлүүтэй комсомолшууд, залуушуул ажаллана. Тэдэнэй олонхинь даалгагдаһан ажал хэрэгтээ оролдосотойгоор хандажа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые харуулна. Маленковай нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд-залуушуулай һүнэй-товарна фермынхид һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ 2-дохи жэлээ түрүүлжэ ябана.

Аймагай комсомолшууд, залуушуул ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ, уһалууриин системэ заһалгада колхозуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Гэхэтэй хамта, аймагай комсомолшууд, залуушуулай дунда ажал хэрэгтээ халирхайгаар хандаха, журам эбдэхэ, архи тамхи ууjа, аяг ааша гаргаха ушарнууд олоор үзэгдэнэ гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Энээнэй гол шалтагааниинь хадаа залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһанһаа болоно. Сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга боломжо олон колхозуудаар үгы. Хүдөөгэй культурна эмхи зургаануудые хэрэгтэй түхеэрэлгээр хангаха арга боломжонууд колхозуудта бии байбашье, колхозой правленинүүд энэ шухала хэрэгтэ һаналаа табинагүй.

Аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша Олзоев, XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Котенев гэгшэд һурагшадай дунда ябуулагдадаг һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дутуу дунданууд тухай тогтон хэлэхэ зуураа, ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэриие хурсаар шүүмжэлһэн байна.

Залуушуулда зорюулагдаһан лекци, элидхэлнүүд үнгэргэгдэнэгүй, аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд залуушуултай уулзажа хөөрэлдэдэггүй, тэдэнэй байдалые һонирхоногүй.

Аймагай һургуулинуудта политехническэ һуралсал муугаар табигданхай. Олохон һургуулинууд һуралсалай мастерской үгы, байһан мастерскойнуудынь түхеэрэлгээр дутамаг. Тиихэдэ МТС, колхозууд һургуулинуудта туһалнагүй.

Колхозуудай правлени, партийна организацинууд заримдаа комсомолшуудай үүсхэлые дэмжэнэгүй гэжэ ВЛКСМ-эй айкомой секретарь Тапханов тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организаци кукуруза ургуулха комсомолшууд-залуушуулай звено байгуулха гэжэ шиидэһэн байгаа. Теэд энэ шиидхэбэриенъ колхозой правлени дэмжээгүй.

КПСС-эй айком, тэрэнэй таһагууд, партийна эхин организацинууд комсомолой организацинуудай хүдэлмэриие тодорхойгоор хүтэлбэрилнэгүй, тэдэнэртэ туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар КПСС-эй айкомой пленум дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые абаа.

Агуухэ Октябриин 40 ойн хүндэлэлдэ

Мүрысөөнэй эршые шангадхана

Улан-Удын авторотын коллектив Октябрьска революциин ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, ажалдаа багга бэшэ амжалта туйлана.

Авторотын шоферүүд зургаадахи табанжэлэйнгээ хоёрдохи жэлэй түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоонь хорин хоног урид дүүргээд, квартал дүүрэтэр үшөө олон тонно ашаа шэрэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна. Мүн энэ үе соо тус коллектив хэдэн мянган литр бензин алмалта хэһэн, ашаа шэрэлгын үнэ сэнгые нилээдгүй химдаруулһан байна. Гансахан февраль һара соо аяар 7 мянган литр горючи алмагдаа.

Мүнөө тус авторотынхид Октябрьска революциин һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула мүрысөөнэй эршые улам шангадхажа байна. Коллективэй дундаһаа жолоошод Карпов, Уколов, Нечаев болон бусад үдэр бүри нормоёо 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

М. Васильев.

Барилгаа түргэн дүүргэхын түлөө

Темлюйскэ цементын заводһоо холо бэшэ газарта шиферэй заводой гол корпус баригдажа дүүргүүгэй байна.

Жэлэй эхиндэ энэ заводой барилгашад Октябрьска революциин 40-дохи жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсан, барилгын хүдэлмэриие ноябрин 7-ной һайндэр хүрэтэр сүм дүүргэхэ үүргэ уялгануудые абаа һэн. Мүнөө тэдэнэр абаһан тэрэ уялгануудаа саг болзор соонь нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула шангаар тэмсэнэ.

Георгий Иваницкын даадаг шулуушадай бригада февраль һарынгаа түсэбые 184 процент, Софья Делайн хүтэлбэрилдэг газар малтагшад—170-аад процент дүүргээд, март һара соо ажалайнгаа бүтээсэ бүри дээшэлүүлжэ байна. Модошо дархашуулай, арматурщигуудай бригаданууд мүн лэ үдэр бүри нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Түхеэрэлгэнүүдые тодходог комсомол-залуушуулай бригада мүн лэ һайнаар ажаллан, графигаа хэдэн хоногоор уридлан ябана. Бригадын гэшүүд нүхэд Новицкий, Кыштымов гэгшэд халаан бүхэндэ нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

В. Вельвер.

Тоһо бүлэгшэдэй амжалта

Зэдын маслопромой коллектив һүүлэй үедэ хүдэлмэреэ эли бодо һайжаруулба. Энэ коллектив үнгэрһэн жэлэй һайнаар ажаллажа гараа. Маслопромойхид тоһо гарагаха түсэбөө нёдондо жэлдэ 107 процент, творог—650, брынзэ—333 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ Дэрэстэйн, Енхорой тоһоной заводууд, аймагай бүхы сепараторна пунктнууд мүн лэ һайн амжалта туйлаһан байна.

Мүнөө Зэдын маслопромойхид зургаадахи табанжэлэйнгээ хоёрдохи жэлэй түсэбые Агуухэ Октябриин ойн һайндэр хүрэтэр сүм дүүргэхэ гэһэн уялганууды абаад, эдэбхитэйгээр мүрысэжэ байна.

Аймагай маслопромой хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа Петропавловкын маслопромой мастер М. М. Филиппова, мастерай туһалагша В. Кувыкина, мүн М. Якимова, В. Борисов, Л. Санжиев болон бусад үдэр бүриингөө нормые 2,5 дахин дүүргэнэ.

А. Ткач.

* *

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой слесарьнууд А. О. Натальин, А. А. Данилов Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зуураа, халаан бүриингөө даалгабариие 250—300 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэд Натальин (зүүн гарһаа) Данилов хоёр ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Зэдын аймсоведэй сесси

Ажалшадай депутадуудай Зэдын аймагай Соведэй сесси һаяхан болобо. Сесси дээрэ мандатна комиссиин тоосоон, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшые, тэрэнэй орлогшые, секретариие болон гүйсэдкомой гэшүүдые һунгалга, гүйсэдкомой таһагуудые даагшанарые баталалга, мүн саг үргэлжын комиссинуудые һунгалга болоо.

Гадна, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй ажал-ябуулгые һайжаруулха, ажалшадтай холбоо барисаагынь бэхижүүлхэ тухай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Борисовой элидхэл сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Аймагай, сомоной ба сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд КПСС-эй XX съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, аймагай ажалшадые ажахын болон культурна байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадуулжа шадаһан байна. Аймагай хэдэ хэдэн колхозууд 1956 ондо яһала һайн ургаса абаһан, ниитын малай тоо толгойе олон болгоһон, нооһо, һү абалгые горьтойхоноор дээшэлүүлһэн байна. Үшөөтэйн сомоной Доржи Банзаровай, мүн Гэгээтын сомоной Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд бүришье ехэ амжалта туйлаа.

Гэхэ зуура, аймагай, сомоной болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай ажал-ябуулгада горьтойхон дутагдалнуудай бии байһые элишэлэн, депутадууд хурсаар шүүмжэлээ. Боргойн, Дэрэстэйн, Гэгээтын сомоной Соведүүд хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай, колхознигуудай эрилтые хүсэдөөр харюулхын түлөө һаналаа багаар табидаг, гэр байра барилгада бии байһан горьтойхон дутагдалнуудые обёордоггүй байха юм. Хүдөөгэй больницануудай, клубууд, библиотекэнүүд, һургуулинууд, хүүгэдэй ясли болон садуудай, мүн магазинууд, столовонуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа шанга хэмжээн абтанагүй.

Гэгээтын сомондохи амбулатори хэдэн хоногоор хаалтатай байдаг. Теэд сомоной Совет амбулаторидо түлеэ асаруулха тушаа оролдолго гарганагүй. Тиимэһээ эндэхи медицинскэ хүдэлмэришэд аргалуулхаяа ерэгшэдые гэртээ оруулжа үзэхэ баатай болоно. Мүн эндэ кино муугаар харуулагдана. Эндэхи клуб хэдэн хоногто түлигдэлэггүй.

Аймаг дотор худалдаа наймаанай тон муугаар эмхидхэгдэһэн тушаа депутадууд шангаар шүүмжэлбэ. Боргойн сомоной маг[illegible]нуудта зуруул, дабһан, тамхи, [illegible]росин гэхэ мэтэ түрүүшын хэрэ[illegible]лэй эд бараанай үгы дээрэһээ к[illegible]хознигууд аймагай центртэ ош[illegible] абадаг. Холын отара болон гүу[illegible]нүүдтэ нүүдэл наймаан ябахаяа [illegible]линхой. Эдэ дутагдалнуудые [illegible]шэлэн шүүмжэлхэ зуураа, мага[illegible] столово бүхэнэй хүдэлмэриие [illegible] һайжаруулжа, ажалшадай эри[illegible]нүүдые культурнаар хангаха, [illegible] хазагайруулгануудта эсэс таб[illegible] гэһэн эрилтэ депутадууд таби[illegible] байна.

Хабарай тарилгада хангалта[illegible]гөөр бэлэдхэгдэжэ, тракторнууд[illegible] лон хүдөө ажахын машинанууд[illegible] заһабарилгын удааруулагда[illegible] байһые тэмдэглэхэ зуураа, депу[illegible]дууд хадаа колхозуудай, МТ[illegible]үүдэй болон совхозой хүтэлбэ[illegible] лэгшэдые шүүмжэлһэн ба[illegible] Аймагай колхозуудта агротехни[illegible]скэ хэмжээ-ябуулгануудые [illegible]лүүлхэ түсэб ехэ муугаар дүүр[illegible]дэжэ байнхай. Түсэбэй ёһоор [illegible] мянган тонно наг шэбхэ поли[illegible] гаргагдаха байһан аад, мүнөө [illegible] доо 7,5 мянган тонно зөөгдөөд [illegible]на. Үшөөтэйн МТС-эй харья[illegible] Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 4 м[illegible]ган тонно наг шэбхэ гаргаха түс[illegible]тэй байгаад, оройдоо 65 тонно [illegible]гаһан байха юм. Мүн Ленинэй, [illegible]ленковой нэрэмжэтэ колхозууд [illegible] шэбхэ гаргаха түсэбөө хахад[illegible] шьегүй байһаар. Шубуунай [illegible] үнэһэ бэлэдхэлгэ бүришье муу[illegible] ябуулагдажа байна.

Тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ[illegible] рэнгэ аймаг дотор бэлэдхэгдээ[illegible] байһаар. Гэбэшье, колхозой хүт[illegible] бэрилэгшэд, МТС-үүд болон [illegible] соведэй гүйсэдком тарилгын [illegible]нарта хүргэгдөөгүй үрэһэ хүрэ[illegible] андалдаха тушаа хүсэд оролдо[illegible]гүй. Мартын 20-ной мэдээ[illegible] оройдоо 1800 центнер үрэһэн [illegible] далдагдаһан байна. Харин ту[illegible]бынь 4750 центнер байха юм. Үш[illegible]тэйн МТС-эй харьяата Сталин[illegible] Ленинэй, мүн Цагаан Усанай МТ[illegible]эй харьяата Сталинай нэрэмж[illegible] колхозууд шанар муутай үрэһ[illegible] андалдажа эхилээшьедүй.

Эдэ бүхы дутуунуудые тэмдэг[illegible]хэ зуураа, ороо һо таряанай ур[illegible]сые дээшэлүүлхэ, мяха, һү, ноо[illegible] абалгые горьтойгоор ехэдхэхэ, м[illegible] кукуруза тарилгын талмайс үр[illegible]хэхэ асуудалнуудта, Соведүүдэй х[illegible]дэлмэриие һайжаруулгада шух[illegible] анхарал хандуулха гэжэ сесси з[illegible]һан байна.

Д. Петров.

Сэбэрлэгдэхээр болоһон нуур

Яруунын аймагай Нарһата тосхоной ажалшад түхэреэн жэлдээ тэндэхи нуурайнгаа уһа эдидэг. Мүн энэ нуурһаа айлнуудай үнеэд, хони, ямаан уһалдаг юм. Энэ нуур дээрэмнай мүнөө малай шэбхэ, аргал дүүрэн сугларaад байна. Хабар боложо мүльһэ, саһан хайлажа эхилбэ. Теэд эндэ сугларһан шэбхэеэ арилгаха тушаа хэншье һаналаа табинагүй.

Илангаяа аймагай организа[illegible]нууд, санэпидемическэ станци[illegible] хүдэлмэрилэгшэд нэн түрүүн һ[illegible]налаа табиха ёһотой байгаа.

Дурсагдагша эмхи зургаану[illegible] нютагайнгаа ажалшадай һайх[illegible] уһатай болохын түлөө дары хэмж[illegible] абаха аабза гэжэ һанагдана.

Б. Васичкин.

ХАМТЫН АЖАХЫЕ УЛАМ ХҮГЖӨӨХЭ

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа Парти, Правительствын һүүлэй жэлнүүдтэ абаһан хэмжээ-ябуулгануудай ашаар, колхознигуудай оролдосотойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай эсэстэ үнгэрһэн жэл республикымнай колхоз бүридэ нилээд ехэ хубилалта болоо. Энээниие февраль, март һаранuудта боложо үнгэрһэн колхозуудай тоосоото, тоосоото-һунгалтын суглаануд тухай хүдөө бэшэгшэдэй редакцида эльгээһэн бэшэгүүд эли тодоор харуулна.

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үнгэрһэн жэлдэ 2.959.538 түхэригэй мүнгэн олзо доход абаа гэжэ хүдөө бэшэгшэ нүхэр **Дымбренов** манда мэдээсэнэ. Энэ колхозой гэшүүд хамтынгаа ажахые бэхижүүлжэ, ажалта үдэр бүридөө 4 түхэриг мүнгэ, таряа талха абаһан байха юм. Артелиин бүхы айл үнеэтэй болонхой. Мүн айл бүхэндэ хони, гахай, шубуун бии. Дунда зэргээр айл бүхэндэ 4 толгой эбэртэ бодо мал, 3 хони ямаан хүртэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхознигууд 25 шэнэ гэр баряа, тэрэнэйнь 15-ниинь үнгэрһэн жэлдэ баригдаа.

1956 оной туршада артелиин дархашуул эхэ хонидой үбэл байха 3 ехэ байра, тэжээл буйлуулха хоёр байра, овощь хадагалха байра, 12 автомашинын гараж, модоной дархашуулай мастерской шэнээр баряа. Тэрэнһээ гадна үнеэдэй типовой хоёр байра барижа, ашаглалгада оруулаа. Мүн ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха машина, хэрэгсэлнүүд худалдагдажа абтаа.

Жэлэй туршада сабшалангай, бэлшээриин газарые үтэгжүүлхэ, уһалдаг болохо тушаа ехэхэн оролдолго гаргагдаа. Тэрэнэй ашаар адуу малаа тэжээлээр хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүгээр хангажа шадаа.

Гэбэшье, суглаан дээрэ элидхэл хэһэн түрүүлэгшэ нүхэр Цыденов, үгэ хэлэһэн колхознигууд хамтынгаа ажалда бии байһан дутуунуудые, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлжэ, колхозойнгоо экономикые улам бэхижүүлхэ тушаа эзэн ёһоор зүбшэбэ.

Урзанда жэл адуу малдаа үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэһэн байжа, 1955—1956 оной үбэлжэлгын үедэ энэ колхоздо нэгэ миллион гаран түхэригэй адуу мал гарзалһан байгаа. Тэрэнэй хажуугаар нилээд олон мал һубайрһан байха юм. 100 эхэ малһаа миил 35 хурьга, 44 тугал, 16 унаган абтаа һэн. Эхэ гахай бүриһөө оройдоол 5 поршоонхо абтаа. Мүн малай ашаг шэмэ урда жэлэйхиһээ нилээд доошоо ороһон байна.

Мал ажалаа саашань хурдан түргэнөөр хүгжөөхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө таряан ажалаа бүри оролдосотойгоор эрхилхэ, үбһэ ногооной һайн ургаса абахын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ колхознигууд суглаан дээрээ хэлсэжэ, тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа гэжэ нүхэр Дымбренов бэшэнэ.

1957 ондо хамтынгаа ажахыһаа 5 миллион 525 мянган түхэригэй олзо доход абажа, колхознигуудайнгаа ажалта үдэрэй түлөөһые хоёр дахин ехэдхэхэ гэжэ шиидхэбэ. Ороoһото культурануудай гектар бүриин ургасые 12,6 центнертэ хүргэхэ. Үнгэрһэн жэлэйхидэ оробол, һү 1,5 дахин ехээр абаха, 200 толгой гахай шахажа, гүрэндөө тушааха гэһэн зорилго табигдаа.

Баянголоорхин хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа, баталһан түсэбөө дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Поли, сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөнэ, үнэһэ, тахяагай аргал суглуулна, уһалууриингаа газарые үргэдхэхын түлөө оролдоно. Энэ жэлдэ 550 гектар кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тарихдахаар хараалагдаа.

Мүн энэ аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо болоһон тоосоото-һунгалтын суглаан тушаа нүхэр **Орлов** бэшэбэ.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог. Эндэ 417 үрхэтэ айл ажаһуудаг. Эдлүүриинь газар 15.661 гектар, тэрэ тоодо таряалангай газар 2472 гектар, сабшалангай 3056 гектар болоно. Тиигэбэшье, адуу малайнь тоо үсөөн—оройдоо 6830 толгой малтай.

Үнгэрһэн жэлдэ энэ артелиин гэшүүд адуу малайнгаа ашаг шэмые, таряалангайнгаа ургасые зарим тэды дээшэлүүлбэшье, тэрэнээ түсэбөөр хараалһандаа хүргэжэ шадаагүй байшоо. Малынь олоороо һубайрна, гарзална. Нёдондо 100 эхэ малһаа оройдоо 69 тугал, 62 хурьга абаа. Түсэбэй ёһоор гахай бүриһөө 16 поршоонхо абаха байһан аад, 14,5 поршоонхо абаһан байха юм.

Эдэ бүгэдэһөө боложо, һүүлшын табан жэлэй туршада эбэртэ бодо малайнь тоо миил 20 толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэдынь 10 толгойгоор, хонидынь оройдоо 508 толгойгоор олошороо. Эхэ гахайнь нэгэшье толгой нэмээгүй.

Колхозой правлениин, зоотехник нүхэр Доржиевай харюусалга багатайгаар, һанаа амараар хүдэлһэнһөөнь боложо, мал олоороо һубайраа, гарзалаа гэжэ колхознигууд шүүмжэлһэн байна.

— Илангаяа гахайн фермэдэ колхозой правлени анхаралаа табидаггүй,—гэжэ гахайшан Шарина шүүмжэлбэ. Тиин энэ фермые даагша нүхэр Зверьков ажал хэрэгтээ бaһал харюусалгагүйгөөр хандана. Тэрэнһээ боложо, гахайн байра хүйтэн, тэжээл саг үргэлжэ дуталдадаг байһаниинь элирбэ.

Ороoһо таряанай, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ тухай оролдолго багаар гаргагдана гэжэ олон колхознигууд тэмдэглэбэ. Хабартаа таряалангай, сабшалангай газар муугаар уһалагдана. Таряа, ногооной ургажа байха үедэ газарые заатагүй уһалха байгаад, тэрэ хэгдэнэгүй. Ургасын хойноһоо харууһалха, буртаг үбһыень түүхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй, хураалгын үедэ ургаса ехээр гээгдэнэ гэжэ суглаанда хабаадагшад тон зүб шүүмжэлээ. Тэрэнһээ гадна энэ колхоздо ороoһо таряан ток дээрээ халажа, гутаһан, адуу малда гэшхэгдэжэ үригдэшэһэн байгаа.

Мүн продукциин өөрын үные химдаруулха, ажалта үдэрэй бүридхэлые һайжаруулха, колхозой шалгалтын комиссиин хүдэлмэриие нягта һайн болгохо, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие тодорхойгоор ябуулха асуудалнуудта хамтын суглаан дээрэ колхознигуудай анхарал хандуулагдаа гэжэ нүхэр Орлов мэдээсэнэ.

Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозһоо нүхэр **Горюнов** ажахын жэлэй дүнгүүд тухай бэшэхэ зуураа, хамтынгаа ажахын жэлһээ жэл бүри хүгжэжэ байһые харуулна.

— Үнгэрһэн жэлдэ манай «Искра» колхоз урда жэлэйхиһээ 8155 центнер ороoһо таряа, 1821 центнер һү, 36 центнер нооһо ехээр абаа,— гэжэ нүхэр Горюнов мэдээсэнэ. — Тэрэнэй ашаар колхозоймнай мүнгэн олзо доход 541 мянган түхэригөөр дээшэлээ гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлдэ 1.701. 898 түхэриг олзо ороо. Колхознигуудай ажалта үдэртэ 3 түхэриг 20 мүнгэ, 2 килограмм ороoһон болон бусад эдеэ хоол хубаагдаа. Жэшээнь, колхозник Матвей Константинович Лаптевай бүлэ ажалта **үдэртөө 10.275 түхэриг** мүнгөөр, 64 центнер таряа абажа, нэмэлтэ түлбэри болгон 3 хони, 580 түхэриг мүнгэ абаа.

Саашань нүхэр Горюнов артелиингээ түрүү хүнүүд тухай бэшэнэ. Эбэртэ мал бэлшээн тарталуулха гүүртын адуулгашан Лаптев, Петров гэгшэд даалгагдаһан малаа һайнаар адуулжа, толгой бүриинь шэгнүүрые дунда зэргээр үдэртөө 1,2 килограмм нэмээжэ шадаһан байна. Һаалишад Митрофанова, Янькова, Горюнова, Козлова болон бусад үнеэн бүриһөө 1000—1200 литр һү һаагаа.

Тиигэбэшье, эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ абахада оройдоо 6.15 центнер мяхан, 23,5 центнер һүн; 100 килограмм нооһон абтаа. Хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ миил 3,3 центнер гахайн мяхан абтаа.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнгэрһэн жэлдэ ехэхэн амжалта туйлаһан тухай нүхэр **Лубсандоржиев** бэшэнэ. Энэ колхоз 1956 ондо 3.529.706 түхэригэй олзо абаа, энэнь 1954 онойхитой сасуулхада 1 миллион 300 мянган гаран түхэригөөр ехэ болоно. Урда жэлэйхидэ оробол, 189.620 литр һүн ехээр һаагдаа.

Хамтын ажахын хүгжэхэ бүри артелиин гэшүүдэй олзо ехэ болоно. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр ажалта үдэр бүридэ 6 түхэриг 10 мүнгэн хубаагдаа. Колхозник Цырендоржо Батуевай бүлэ 21.978 түхэриг мүнгэ, 21 центнер таряа абаа. Мүн Цыренбутыд Ачитуевагай, Базарж[illegible] Галсановай, Цыбикдоржо Цынт[illegible]жаповай болон бусадай бүлэ е[illegible] мүнгэ, таряа абанхай.

Яруунын аймагай Молотовой н[illegible]рэмжэтэ колхозой ажалай амжал[illegible] тухай нүхэд **Мункоев, Доржи[illegible] Дымчиков** гэгшэд тоо баримтану[illegible]дые харуулжа байгаад, элирхэй[illegible] бэшэнэ. Энэ колхозой гэшүүд ад[illegible] малайнтаа ашаг шэмые нилээд д[illegible]шэлүүлжэ шадаа. Хонин бүриһ[illegible] 3,05 килограмм нооһо хайшала[illegible] үнеэн бүриһөө 971 литр һү һааг[illegible] Нарибтар нооһотой эрье хонид[illegible] харууһалдаг Ширап-Жалсан Ц[illegible]ренжапов хонин бүриһөө 5,25 кило[illegible]грамм нооһо хайшалаа.

Колхознигууд жэлэй эсэс[illegible] ажалта үдэр бүхэндөө 6,3 түхэр[illegible] мүнгэ, 1,1 килограмм таряа, мя[illegible] зөөхэй абаһан байна.

Артелиингээ ажахые хүгжөө[illegible] ниитын гэр байра олоор бариж[illegible] колхознигуудай ажалта үдэрт[illegible] һайн түлбэри абаһан тухай Зэд[illegible] аймагай Кагановичын нэрэмж[illegible] колхозһоо нүхэр **Доржиев** бэш[illegible] Мүн тоосоото суглаан тухай К[illegible]тын аймагһаа нүхэр **Цыдыпыл[illegible]** Прибайкальска аймагай Сталин[illegible] нэрэмжэтэ колхозһоо нүхэр **Ка[illegible]рин** гэгшэд бэшэжэ эльгээгээ.

Эдэ бүхы бэшэгүүдһээ харах[illegible] республикын колхозуудта жэл[illegible] дүн гаргалгын суглаанууд эмхит[illegible]гээр үнгэржэ, тэндэ шүүмжэлэл [illegible]гэнөөр дэлгэрһэн, энэ жэлдэ хэгд[illegible] хүдэлмэри тушаа хэмжээ-ябуул[illegible]нуудые хараалһан байна.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд[illegible] колхознигуудай зорилго юуб гэх[illegible] тоосоото болон тоосоото-һунгалт[illegible] суглаанууд дээрэ гараһан шүүмж[illegible]лэлые хараадаа абаха, тэндэ эл[illegible]рүүлэгдэһэн дутагдалнуудые [illegible]хахын түлөө оролдохо, хараал[illegible] хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлх[illegible] **түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй.**

ХУРЬГА ОЛООР АБАА ҺАА, ХОНИДОО ТҮРГЭНӨӨР ҮСХЭХЭШ!

...үлэй хурьгад һайнаар түлжэнэ

...тын хурьгадые эмхитэй һай- гарзагүйгөөр түлжүүлхын ту- Хударын аймагай колхозууд ...бэшэ оролдолго гаргана. Хэз- ...рын МТС-эй харьяата колхо- ...4500 хурьга абаад гарзагүй- ...түлжүүлжэ байна. Түл абал- ...бэлдэхэл һайнтай байһан га- ...ута үбэлэй хурьгад эмхитэй- ...битана.

...ленковой нэрэмжэтэ (түрүү- ...нь нүхэр Перевалов) колхо- ...онишод намар эртээнһээ хото ...ого дулаалһан, үбһэ тэжээ- ...отаранууда гүйсэд хангаһан Тиимэһээ абаһан хурьгадаа ...тогүйгөөр түлжүүлжэ байна. ...колхозой Хаяан гэжэ газарта ...адаг Бадмацу Банзаракцае- ...отарынхид 401 эхэ хонидһоо ...аран хурьга абаад, һайнаар ...жэ байнхай. Сакманщи- ...В. Пасиков, П. Агафонов гэх- ...уу бэшээр худэлнэ. Түс ота- ...онишод хурьгадые кошарно- ...аргаар түлжүүлнэ. Шэнэ- ...ад 5—7 хоногой туршада ...нэ хамта тусхай таһалгада ...гдана. Хурьгадые дааруул- ...атүгэй абхуулхагүйн тулада хүл ...дэбисхэрыень үдэртөө нэл- ...жэ байна.

...нэ колхозой 440 эхэ хони ...һан Николай Агафоно- ...бүлэ 380 хурьга абаад, һайнаар ...лжа байна.

...Манай бүлэ 440 эхэ хонидһоо ...урьга абаха уялгатай. Тэрэнэ ...гээ шадахабди, — гэжэ нүхэр ...ноо мэдүүлнэ.

...омбайн» колхозой нэгэ отара- ...алуушуул худэлдэг юм. Колхоз- ...у Агния Спиридонова, ...тина Полонова, Мария Ти- ...тэва болон бусад ажалдаа ха- ...алгатайгаар хандажа, хурьга- ...хал гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. ...йэн эун энэ набшаһата тэ- ...эхээр бэлэдхэдэһэн юм. Сэл- ...охон набшаһата тэжээлые кол- ...ехэ дуратайгаар эдинэ. Мүн ...н соонь модоной шэлбүүһэн ...ина.

...магай бүхы колхозуудта үбэ- ...хурьгад кошарно-базова ар- ...түлжүүлэгдэнэ. Энэ аргые үр- ...эржүүлэгдэнэй ашаар хурьган ...н томо болодог, элүүр һайн ...й байдаг бшуу. Хонёор олон ...ний нэрэмжэтэ колхоз урда ...удэ ерэхэ ородог, түл абалгада ...бэшээр бэлдэһэн байна. Гур- ...ин комплексно бригадын хони- ...700-гаад хурьга абаад һай- ...ааүуһалжа байнхай. Отарын ...и Цырма Занова, Пурба ...това, Осья Хабибулина болон ...д нэгэшье хурьга үхүүлэнгүй ...ооүулхын түлөө тэмсэнэ. Энэ ...ые тордохын тулада талха та- ...в зүйл, яһанай гурил, дабһан,

хөө гэхэ мэтын минеральна тэ- жээлнүүд эдюулэгдэнэ. Эдэ отара- нуудта хурьгад гараһан сагаараа, томо багаараа илгагдажа, тусхай таһалгануудта эхэтээ хамта түл- жүүлэгдэнэ. Хонид үдэртөө хоёр дахин уһалагдажа, һайнаар эдеэ- лүүлэгдэнэ. Хурьгалһан хонидто үдэртөө 2—3 килограмм һайн ша- нартай силос үгтэнэ.

Гэхэтэй хамта, аймагай зарим колхозуудта искусственна аргаар урэжүүлэгдэһэн хонид хараалагда- һан болзортоо хурьгалнагүй. Жэшээнь, Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо мүнөө түрөөд байха ёһо- той хонидһоо 900-ниинь, Во- рошиловай нэрэмжэтэ колхоздо 400 гараниинь хурьгалаагүй үлэшөө. Мүн бусадшье колхозуудта һубайр- һан хонид олон.

Мүнөө үедэ колхозуудта һубай хүлэһэн хонидые дахин ороондо оруулха хэмжээнүүд абтагдажа байна. Гэбэшье, зарим отаранууд дүршэл багатай хонишод һубайр- һан хонидые илгажа шаданагүй. Тиимэһээ энэ худэлмэридэ өөһэдэн зоотехнигууд, мүн баян дүй дүр- шэлтэй хонишод хабаадалсаха ёһо- той.

Удэр һонигүй оролдолго хэшээл гаргажа байһан хонишодой куль- турна болон ажаһуудалайнь эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха гэшэ тон шухала. Олонхи колхозуудай хүтэлбэришэд энээндэ анхаралаа табижа байдаг. Жэшээлхэдэ, «Путь Октября» колхозой Обоон гэжэ ню- тагта хонишод, һаалишад ажаһуу- даг юм. Эндэхи малшадта уужам һаруул культбаза шулуугаар ба- ригданхай. Тэндэ элдэб ном, газе- тэнүүд, наадаха хэрэгсэлнүүд бии юм. Культбазань хонишодой, һаа- лишадай байха тусхай таһалга- нуудтай. Эрдэм мэргэжэлэй дээшэ- лүүлхын тула малшад зоотехниче- скэ курсада һуралсана. Мүн Ма- ленковой, Молотовой, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозуудай отаранууд, фермэнүүд дээрэ малшад сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэргэнэ.

Гэбэшье, зарим колхозой хүтэл- бэрилэгшэд малшадайнгаа һуудал байдал һайжаруулха талаар юушье хэнэгүй. Адуу малаар баян Ждано- вай нэрэмжэтэ колхоз энэ талаар илангаяа муу байдалтай. Хонишо- дой байранууд хүсэд заһабарилаг- дадагүй, дулаалагдадагүй, мүн тэдэ- нэй дунда ойлгуулгамжын худэлмэ- ри ябуулагдадагүй.

Нарай хурьгадые түлжүүлхэ эгээл харюусалгатай үе ерэжэ байна. Тиимэһээ эртын хурьгадые хоро- тогүйгөөр хүхэ ногоондо гаргажа, онцо оруулхын түлөө колхозууд бү- хы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһотой.

Д. Болхоев, манай корр.

100 хонинһоо 109 хурьга абаба

...най фермын ахалагша хони- ...Шалсама Цыремпилова даажа ...н 100 эхэ хонинһоо 109 хурь- ...аба. Хурьгадынь кошарно-ба- ...аргаар түлжүүлэгдэнэ. Хурь- ...үхииннь сүүдхэдээ дунда зэр- ...125 граммаар шэгнүүрэнэ нэ- ...

...гадые һайнаар томо болго-

жо байһанайнь түлөө колхозой правлени нүхэр Цыремпиловада 195 түхэриг мүнгэ нэмэлтэ түлбэри үгөө.

Г. Лодоев, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ хонидой фермые даагша.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон нүхэр Цыбиковэй бүлэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 5,2 килограмм нооһо хайшалаа.

Доржо-Ханда Цыбиков мүнөө жэлдэ Дулма хүгшэнтэеэ хамта 430 толгой эхэ хонидые харуулһалжа байна. Энэ жэлдэ тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурь- га абажа түлжүүлхэ, нёдондонойхиһоо бага бэшэ нооһо хайшалха уялга абаа. Мүнөө эдэ хонид хурьгалжа дүүрүүтэй байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Доржо-Ханда үбгэн Дулма хүгшэнтэеэ нарин нооһотой нарай хурьга үзэжэ байна. **З. Веснинагай фото.**

Нооһо ехээр абаха аргатайбди

Манай колхозой хонин һүрэг жэлһээ жэлдэ олошоржо, үүлтэрынь һайжаржа байдаг. Мүнөө олонхи хонидһай нарин, нарибтар нооһотой болонхой. Хонидоймнай үүлтэр түргөөр һайжаржа байһаниие мү- нөө абтажа байгаа нарай хурьга- дай нооһон эли тодоор харуулна. Үнгэрэгшэ үбэлдөө хамта 6 мянга гаран хурьгад абтажа, тэдэнэй- мнай 85 процентнь нарин нооһотой байба. Тиихэдэ оройдоол 15 про- центнь нарибтар нооһотой байба.

Хонидой үүлтэр хайшан гээд түр- гэнөөр һайжарнаб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ, искусственна урэжүүлэ- хэ арга үргэнөөр хэрэглэнэбди. Ху- сануудые эрхим үүлтэрэй. Хонидые нооһонойнь шанараар илган отара- нууд болгоод, хусануудые таарууд- жа талбадаг. Хонидой үүлтэр түргэ- нөөр һайжарха байна. Зарим эрхим отаранууд, жэшээлхэдэ, нүхэд Ширеторов, Бадмаев, Гармаев гэх- шэдэй отаранууда абаһан хурьга- дайнь 90 процент нарин нооһотой,

харин оройдоол 10 процентнь на- рибтар нооһотой байба.

Бидэнэр хонидһоо гансашье нооһо ехээр хайшалхын түлөө бэшэ, мүн мяха ехээр абахын түлөө орол- донобди. Тиимэһээ манда нооһоошье ехэтэй, бэеэршье томо хонид хэрэг- тэй. Мүнөө жэлдэ бидэнэр 3500 тол- гой эрье хонидые таргалуулжа, ба- ранниень шахуу гүрэндэ тушааха зорилготойбди. Хонишод Ц. Бобо- лоева, О. Очирова, С. Николаева болон бусад мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 4—4,5 килограмм нооһо хайшалха, эрье бүхэниие 45—55 килограмм болоторынь томо болго- жо, таргалуулха уялга абанхай. Мүнөө эдэ отаранууд эрьед хүсэ шадалаа буурулангүй ондо орожо байна.

Г. Хуриганов, Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонидой фермые даагша.

Эрхим хонишоной отарада

Арбаад гаран жэлэй туршада Должима Молоновна Эрдынеева Сэлэнгын аймагай Маленковой нэ- рэмжэтэ колхозой хонидой отарада худэлдэг юм. Тэрэнэй даадаг ота- ра уһа бэлшээреэр элбэг Шэбэр гэ- жэ нютагта байрлаһаар үнинэй. Үнгэрһэн жэлдэ нүхэр Эрдынеевэ- гэй отара абаһан хурьгадаа бүл- тыень түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 2,3 килограмм нооһо абаһан байна.

Түл абалгада һайнаар бэлдэһэнэй ашаар хурьгад олоороо абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Мүнөө 650 эхэ хонинһоо 500 гаран хурьган абтанхай. Хурьгад эхэтэй- гээ хамта түлжүүлэгдэнэ. Отарын хонишод Бабасан Болхоева, Очир Бадмацыренова, Дулмацырен Цы- дыпова гэгшэд ажалдаа үльгэр жэ- шээ харуулна. Хонидой байрада кормушка түхеэрэгдээд, үбһэ тэ-

жээл гамтайгаар гаргашалагдана. Нарай хурьгадта минеральна тэ- жээл дурандань үгтэдэг.

Эрхим хонишон Должима Мо- лоновна үнэн сэхэ ажалаараа ган- сашье колхоздоо бэшэ, аймаг соо- гоо суурханхай. Түрүү хонишон нэ- гэтэ бэшэ аймагай худөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаһан, нёдондо жэлдэ худөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ Москва ошожо ерэһэн юм. Тэндэ ороной түрүү хонишодой дүй дүршэлтэй танилсажа, өөрын- гөө ажалда шэнэ арга хэрэглэнэ.

Шэбэрэй хонишод түйлаһан ам- жалтаараа һанаагаа амарнагүй. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонидһоо 100 хурьгадые, хонин бүриһөө 2,5 кило- грамм нооһо абахын түлөө эндэхи хонишод оролдожо байна.

В. Бадашкеев.

Манай мүрысэдэг областьдо

(«Забайкальский рабочий» газетэһээ)

ХОНИШОНОЙ БҮЛЭ АЖАЛТА ҮДЭРТӨӨ ЕХЭ МҮНГЭ АБАА

Могойто. Харашэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшад ажал- та үдэртөө мүнгэ, таряа абажа бай- на.

Адуушан Рабдан Албажиновай бүлэ үнгэрэгшэ жэлдэ 2386 ажалта үдэр оложо, 32575 түхэриг мүнгэ, 4772 килограмм таряа абаа.

Хонишон Болот Дымбрыловэй бүлэ нёдондо жэл 3490 ажалта үдэр оложо, 47717 түхэриг мүнгэ, 7 тон- но таряа абаһан байна.

ШЭНЭ БАЙРАНУУД БАРИГДАА

Шилка. Районой барилгашад үн- гэрэгшэ жэлдэ 11 миллион түхэриг мүнгэ байра барилгада гаргашалаа. 4870 дүрбэлжэн метр болохо бай- рын 20 гэр бария.

Мүнөө 157 гэр баригдажа байна. Тэдэнэй 30-ниинь районой центр дээрэ баригдана.

Районой центрын эмхи зургаа- нууд 20 айлай байха гэр барижа ажалшадта үгэв. Районой колхо- зуудай хараалһанай ёһоор 1957 он- до байрын 100 гэр баригдаха, тэрэ- нэй 60-дань нүүжэ ерэгшэд орохо юм.

АРЬБАЛЬҺАН ШУЛУУ НҮҮРҺЭЭРЭЭ ҺАРА СОО ХУДЭЛӨӨ

Кагановичын нэрэмжэтэ депогой худэлмэрилэгшэд нёдондо жэлдэ түлишэ гаргашалгаяа нормодо ор- ходоо 7,6 процентээр хорооһон байгаа. Тингэжэ арьбалһан шулуу нүүрһэеэ декабрь соо түлижэ гараа. Иигэжэ 765 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ арьбалһан юм. Нормодо ор- ходоо нэмэри гэхэ соо 10 процент шу- луу нүүрһэн арьбалагдаа.

Бүхы юумэеэ арьбалхын тулада цехүүдтэ, худэлдэг газарта ариг сэ- бэрые сахиха эрилтэ табина. Це- хүүдэе бултыень сэбэр болгохоор шиидээ. Депо соогоо 1000 гаран уляангир, сэсэг тариха юм. Мүн де- по соохи талмайе асфальтаар ху- шаха.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ БҮЛЭ

Усть-Иля гэжэ һууринда бай- даг Акшагай машинно-тракторна станцида Земалтдиновай бүлэ ху- дэлдэг. Гурбан хүбүүдэй эсэгэ Якуб Хаймардинович Земалтдинов МТС-тэ хори гаран жэлдэ ажалла- жа байна. Мүнөө МТС-тээ түмэршэ дарханаар худэлжэ байхадаа үдэр бүрингөө даалгабарие 180—190 процент дүүргэнэ.

Ехэ хүбүүниинь—Нургат Якубо- вич хэдэн жэл соо комбайнераар худэлхэдөө район соогоо түрүү зэр- гэдэ ябаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ Нур- гат 3450 центнер таряа сохиһон байна. Мүнөөшье комбайнурдай за- һабарида һайнаар хабаадажа бай- на.

Удаадахи хүбүүниинь—Нагим армида ошохынгоо урда тээ маши- на жолоодогшоор худэлдэг һэн. Армиһаа табигдамсаараа Нагим һөөргөө энэ ажалдаа ороо. Энэ хү- бүүниинь ажалдаа ехэ хайхарам- жатайгаар хандадаг, өөрынь гэмээр машинань һаатадаггүй.

Гурбадахи хүбүүниинь—Галнул —токарь мэргэжэлтэй. Армиһаа та- бигдажа, эндэ токарёор ажаллана. Галнул даалгабаряашье холо үлүү- лэн дүүргэдэг, хэһэншье юумэниинь һайн байдаг.

КОЛХОЗОЙ ҺУУРИНАЙ СОЁЛ КУЛЬТУРА

Долгокыча гэжэ һуурин түмэр замһаа холошог байдаг. Энэ һуу- рин жэлһээ жэлдэ ургажа байна. Эндэ байдаг Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд баян дэлгэр бай- далтай болонхой. Эндэхид өөһэдын- гөө хүсөөр хоёр дабхар һургуули бария. Эндэнь уһанай уралаар ду- лаасуулагдадаг. Томо гэгшын клуб баригданхай, эндэ номой ехэ мага- зин бии.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ колхозой ажахы ургаа, баяжаа. Гансахан 1956 ондо колхозой мүнгэн олзо 1 миллион 350 мянган түхэригөөр ехэ боложо, хамтадаа 3 миллион 400 мянган түхэриг болоо. Таряа- най ургаса дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ороохото культурануудай та- рилгын гектар бүриһөө 12,9 цент- нер ургаса абтаа, шэнэ газар дээ- рэһээ гектарай 23 центнер шэнииэ абтаа. Колхозой мал ажал мүн лэ хүгжэнхэй.

Артелиин ажахын хүгжэжэ, олзо доходой ургахатай хамта колхозни- гуудай ажабайдал улам һайжарна, баян дэлгэр болоно. Колхознигууд культурнаар ажаһуугдаг болоо. Ажахын һалбари бүхэндэ дунда һургуулитай хүнүүд худэлнэ. Мү- нөө колхознигууд гэртээ багахан библиотекэтэй болонхой, мото- цикл, радиоприемник гэхэ мэтэ зүйлнүүдые худалдажа абана.

Культурна ажаһуудалай хэрэг- сэлдэ ехэ мүнгэн гаргашалагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой правле- ни энэ хэрэгтэ 68 мянган түхэриг мүнгэ һомолоо һэн. Колхознигуу- дай курортдо амараха 16 путевко ху- далдажа абтаа. Мүнөө жэлдэ 40 путевко худалдажа абтаха. Колхо- зой центртэ томо клубай хажууда стадион баригдаха.

Һайн ажалаараа үни холын суур- хадаг Оловянный районой энэ кол- хоз ажахыгаа улам хүгжөөжэ, улам урагшаа дабшажа ябана.

АРБАДАХИ КЛАССАЙХИДТАЙ УУЛЗАБА

Районой организацинуудай хүтэл- бэрилэгшэд, худөө ажахын мэргэ- жэлтэд Александровский завод гэ- жэ һууринай арбадахи классайхид- та һаяхан айлшалаа. Хэдыхэн һара болоод һургуулияа дүүргэхэеэ бай- һан арбадахи классай һурагшадай урда партиин райкомой секретарь нүхэр Попов үгэ хэлэжэ. Колхозууд болон машинно-тракторна станци- нуудай худэлмэридэ залуушуулай айхабтар ехэ үүргэ дүүргэжэ бай- һан тухай нүхэр Попов хэлээ. Эн- дэхи һургуулиие дүүргэгшэд Тама- ра Бережная, Аня Лавренко, Ма- рия Криницкая болон бусад нёдон- до «Великий Октябрь» гэжэ кол- хоздо һаалишад болонхой худэлжэ байдаг. Нэгэ жэл соо эдэнэр 700— 800 ажалта үдэр оложо, 20—25 центнер таряа, 5—6 мянган түхэриг мүнгэ абаа. Долоон класс дүүргэ- һэн Григорьев тракторист болонхой. Жэл соо энэ хүбүүн 15450 түхэриг мүнгэ, 31 центнер шэниисэ абаа.

Арбадахи классай һурагшад Ва- лентина Токарева, Любовь Конькова хоёр үгэ хэлэхэдээ, худөө ажахыда худэлхөөр шиидэһэн тухайгаа мэ- дүүлээ.

Һайн шүлэг бэшэхые оролдохо ёһотойбди

...Б.-М. үнэн» газетын редакцида ...н олон шүлэгүүдые хаража ...залуу бэшэгшэдэй тоо ...үдэртэ олошорно. Эдэмнай ...хүнүүд, юу хэдэг зон бэ гэжэ ...д үзэхэдэ, һургуулиин һураг- ...гэрэй зээн эхэнэрүүд, сту- ...эр, худэлмэришэд, колхозни- ...болоно.

...э нүхэдһай юун тухай бэшэнэб ...эхэ орон, парти, арад зон ...г, алдарта хүнүүд, мүнөө- ...ажабайдал, ажал худэлмэри ...бшэнэ. Хэтэдэ агуухэ, нан- ...айдаг: «Эхэ орон, парти, арад ...гэнэн темэнүүдээр хайшан ...залуу нүхэдынй бэшэнэб гэ- ...юу хэдэн теоретическэ бо- ...уу ойндо ороод ерэнэ. Эдэ ...уудаа саашань залуушуу- ...шүлэгүүд дээрэ баримта- ...уула.

...ибын түрүүн «шүлэг» гэһэн ...нэн хаража үзэе даа. Энээн- ...рэн үгэхын түлөө Закаменай ...Цакирай дунда һургу- ...урагша Максим Цыреновэй ...шэнжэлэе. Тэрэ иигэжэ

...үгадаа һунгуулида» — гэһэн ...оотомо һайхан үзэгүүд ...хаанагүй харлан (?) зурынал. ...дээдын ажалшадтай ...адлаар голосуудаа үгэел», ...урялануур.

...арадай зүрхые баясуулнал». ...хэн бадаг соо юун хэлэ- ...тэ гэжэ грамматическа ба ло- ...талаарнь хараха болоо һаа, ...ойлгохоор бэшэ. Энэ «бадаг» ...хэшье үгы, зохёолой шэнжэ ...шье үгы. Шэбшээд үзэхэдэ,

иимэ юумэ хэн уншахаб, манай һа- нахада энэ нүхэр өөрөөшье унша- хаяа зүрхэ алдаад, хайша хэрэгээр бэшээд, энээнэ толилуулха гэжэ редакцида эльгээһэн байна.

Эгээл иимэшүү, Цыреновэй шү- лэгтэй түүхэй, удхаараашье, маяг түхэлөөрөөшье болоо болбосоро- гүй «зохёолнууд» олохон байна. Н. Батомункуевагай (Хэжэнгын дунда һургуули), Б. Базаровай (Читын областиь), Д. Хайдаповай (Хэжэнгэ), Д-С. Ванжиловай (То- ри), М. Самбуевай (Закамен), Ш. Дылыковэй (Закамен), Ц. Бад- луевай (Мухаршэбэрэй), Билдуш- киновай (Улан-Удэ), М. Найдано- вай (Закамен). шүлэгүүд тиимэ.

Эдэ нүхэд бүгэдэ нэгэн адляар бэшээн гэнэгүйбди. Зүгөөр тэдэнэй шүлэгүүдэй дутагдалнууд тушаа хэлэхэбди.

Кяхтаһаа Г. Бадмаев «Табан жэл соогоо иланабди» гэһэн зохёол эль- гээбэ. Тэрээн соогоо иигэжэ бэшэ- нэ:

«Амгалан сэсэглиг Совет оронойм
Сүлөөтэ хабтагай Зүүн Сибирьтэм (?)
Хамаг арадуудта суутай Братска ГЭС
СССР-эйм арадуудай гараар бүтэнэл?»

Энэ бадагые шүүмжэлжэ үзэе. Г. Бадмаев үгэнүүдэйнгээ удха ойлгодоггүй байна: «амгалан сэсэг- лиг Совет оронойм, сүлөөтэ хаб- тагай (?) Зүүн Сибирьтэм» гэһэн мэдүүлэлэй удхань балардажа, ойлгосогүй болоно, толгой холбол- тошье, ритмшье, рифмэшье хэрэг-

лэгдээгүй. Тэдэ «Сүлөөтэ хабтагай Зүүн Сибирь» гэһэн мэдүүлэл «Ам- галан сэсэглиг Совет оронойм»- гэһэн мэдүүлэлэй хойноһоо ороход- тоо ойлгосогүй болоно. Г. Бадмае- вай үшөө нэгэ адлууль иимэ:

«Хаанашье, агаарташье, газар- ташье
Хүсэтэ минии арбан зургаан (?) республиканууд
Табанжэлэй түсэбые болгор соонь
Ималта түйлан дүүргэнэ».

8-дахи классай һурагша Бадмаев географи мууса мэдэнэ. 15 союзна республика болонхой һэмнайбди. Энэ шүлэгэй ураһайханайнь шү- мэгые бэдэрнэ бэшэбди. Яхадааб гэхэдэ, тиимэ юумэ эндэ үгы.

Д. Цыремпилов «Эбдэршэгүй эб найрамдал» гэһэн шүлэг соогоо эб найрамдал тухай бүхы дуулаһан үгэнүүдээ дурдажа дурдажа орхи- ходоо, юушье хэлэнгүй үлэшэнэ. Д. Ванжиловай «Амгалан байдал», Ф. Цыренжаповай «Ажалай аша», В. Шагдуровай «Коммунистическэ партиин хүсэндэ» гэһэн шүлэгүүд бахал тиимэрхүү бэшэгдэнхэй.

Эхилэн бэшэжэ байгаашад парти, Эхэ орон, ажал худэлмэри, табан жэлэй түсэб тухай темэнүүдые бу- руу ойлгохоор бэшэнэ ха юм. Яаха- даа буруу болонхоб гэхэдэ, иимэ байна: эдэ темэнүүдэй үнэхөөрөө агууехэ—удхаараашье, алишье та- лаараа. Ородой-бэ манай бурят арадай уранзохёолшодой шүлэгүүд соо дээрэ дурсагдаһан темэнүүд эли тодоор харуулагдаһан байдаг.

В. В. Маяковскиин иимэ темэ- нүүдтэ бэшэһэн шүлэгүүдые таанар уншаад үзыт! Тэрэнэй суута «Со-

ветскэ паспорт тухай шүлэгүүдые», М. В. Исаковскиин советскэ патрио- тизмда зориулһан шүлэгүүдые (жэ- шээлхэдэ, «Нүүдэлтэ шубуун ниидэ- нэ») уншаад үзэгты.

Манай арадай поэдүүдэй — Х. Намсараевай бэшэһэн парти ту- хай яһала һайн шүлэгүүдые, мүн манай бусад поэдүүдэй шүлэгүүдые уншажа, ойлгожо абахыетнай ехэтэ хүсэнэбди. Тэдэнэр арад зондоо бү- хы бэлигээ, бүхы хүсэ шадалаа хайрлангүй үгэнэншье, үгэжэшье байна.

Шүлэг бэшэхэдээ, тэрэнээ үндэ- һэлжэ, һуури табиха аргаа бэдэр- жэ олоод, шүлэгэйн эхилхэ эзэрэг- тэй. Юуб гэхэдэ, өөрынгөө сэдьхэл зүрхые хөдэ хүлэлүүлжэ ябаһан бо- долоо шүлэг соогоо оруулаагүй һаа —шүлэг муу болодог. Шүлэгэймнай үндэһэн юуб гэхэдэ: сэдьхэл зүрхэ- нэймнай сэсэгүүд, сэбэр уһанай долгин болоно.

Тэдэ эхилэн бэшэгшэд зохёолнуу- дай «энэмни шүлэг болобо гү, али үгы гү?» гэһэн асуудалнуудта ха- рюусажа өөһэдөө урдингүй, газетэ- дэ толилоол хараана. Энэнь тон бу- руу. Литкружоктой һаа—тэрэнэй дээ- рэ хэлсэхэ, үгы һаа бурят хэлэ ба литературын багшадаа харуулжа үзэед, «һайн, боломоор» гээ һаань, газетэ руу эльгээжэ, олон уншагша- дай шүүмжэлэлдэ табихада болоно.

Эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүдэй дунда удхынгаа, найруулгынгаа та- лаар яһала һайн шүлэгүүд дайрал- дана. Нэгэ үзэд заһаа һаань Ц. Надмитовай «Аргада» гэһэн шүлэг яһала болохоор хэбэртэй:

Хада байсануудай хабшалнууд соогуур,
Харьялан гараад, Аргада горхон.
Хабтагай үргэн талануудай дундуур

Канаваар уһыеш залана хүн.
Үнгын сэсэгтэ «Нарһата Нугадаш»
Ухэр малаа басаган мананал
Урхируулэн абаһан (?) һалаа дээрэш,
Үндэр байшантай ГЭС-най толорнол.

Эндэ «урхируулэн абаһан» гэһэн үгэнүүд ойлгогдонгүй.

Түрэһэн нютагаймни танил горхон,
Түүхын гоёхон угалза гараад (?)
Түб урадхалта Баргажаяа шэглэн
Түгдэ (?) урданаш, сэхэ харгылаад.

Иигэжэ хэлэгдээд байхадаа энэ шүлэг удхаараа балар болошоно. «Түүхын, гоёхон угалза» гэхэ мэтэ эпитедүүд гү, али зэргэлһэн метафо- ранууд юушье, ямар удха харуул- һаниинь ойлгогдоногүй.

Мухаршэбэрэй Суулгын дунда һургуулиһаа «Эхэ» гэһэн яһала бо- лохо зохёол шүлэг Намжилма Дашацы- дылыкова редакцида эльгээһэн бай- на. Энэ шүлэг соо ажалша Эхын об- раз этигэмээр харуулагдажа шадаг- данхай гэхэдэ болоно.

Мүн энээнһээ гадна, нүгөө нүхэ- дэй шүлэгүүдые харахада, зүгөөр муушье, һайншье юумэнүүд бии. Дылыковэй эльгээһэн «Хүхы» гэжэ шүлэг:

«Гоёхон хабар эхилжэ,
Гол мүрэнүүд шаагаба.
Хүгжэмшэ хөөрхэн хүхы
Худөө нютагаам айлшалба.

Саашаа энэ шүлэгэй удха, бодол хүгжэлтэгүй, энэл зандаа үлэшэнэ. «Мүрэнүүд» гэжэ бэшэхэ аад, «мүр- нүүд» гээд бэшэнэ. («Мүрэн—ехэ голнууд, мүр—мүрнүүд»—харгы). «Хөөрхэн» гэһэн эпитет хүхы шубуун да таараха болохо, тээд бүхы шү-

лэгнай, шүлэгэймнай амисхал «хөөрхэн» гэһэн эпитедтэе таараһан байха ёһотой.

Зарим нүхэд инаг һайхан дураяа «дуунай аялга» соо таарууулжа бэ- шэнэ. Тэдэ дуунуудые хаража үзэ- һэнэй хэрэг гү. Хуушан, арадай дуунуудые булгижа гү, али һа- жаажа бэшэһэнэйдэл харагдана.

Лирическэ шүлэгүүдые, дуунуу- дые бэшэжэ туршагшад «Б. М. үнэн» газетэдэ гаргагдаһан шүлэ- гүүдэй шэнжэлэлгэнүүдые һайса уншаха ушаргай. Лирикэ — ёһотой хүнэй сэдьхэл, зүрхэнэй уряал ха юм. Тиимэ шүлэгүүдые бэшэхэ гээ- шэ тон орёо хэрэг мүн.

М. Самбуев, Вл. Аюшеев (Бичу- ра), Ц-Д. Хамаев (Кяхта), В. Жам- саранов (М.-Шэбэр), Д. Луданова (пединститут), Вл. Цыденов (Хо- ри), В. Петонов (Ирхүүгэй универ- ситет), М. Шалдушкеев (Түнхэн), Ц. Балдуев, Б. Цыренов (М-Шэ- бэр), Д. Тушинов (Суулга), П. Цы- бенов (Тори), Ц. Бальжанов (За- камен) ба бусад олон шүлэг редак- цида эльгээһэн байна. Түс зохёол- нууд соо басанинуудшье, үхибүүдтэ зориулагдаһан шүлэгүүдшье, бай- галиин тухай шүлэгүүдшье бии. Тэ- дэнэй дутагдалнууд юрэнхы дээрэ бэе бэедээ адлихан байна. Тиимэ- һээ дээрэ дурсагдаһан бэшэгшэд шүлэгүүдэй үшөөл мүлихэ, заһаха ёһотой болоно.

Шүлэг бэшэгшэд, ородой элитэ поэт Александр Блогой хэлэһэн гүнзэгы удхата үгые һанаха зэрэг- тэй: «юунэй түлөө, ямараар, яаха- даа» гэһэн гурбан асуудалнуудта хүсөөл бэшэгшэд харюусажа шадаһан байха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэһэн бэлэй. Бэшэхынгээ урда тэ, эдэ гурбан асуудал табижа үзэдэг ба- йха зэргэтэй.

Солбон **АНГАБАЕВ.**

Тоосоото суглаанууд үнгэргэгдэбэ

Февраль һараһаа эхилээд, республикымнай бүхы аймагуудаар сельпогой, рыбкоопой, мүн бэлэдхэлэй организацинуудай тоосоото суглаанууд боложо үнгэрбэ. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд 1956 ондо хэһэн хүдэлмэреэрээ пайщигуудайнгаа урда тоосоһон байна.

Тоосоото үе соо республикымнай хүдөө нютагуудаар урзанда жэлэйхидэ орходоо 50 миллион түхэригэй эд бараан, үнэтэ зүйлнүүд ехээр наймаалагдаа. Энэ үе соо элдэб маркын 300 гаран машина, 1000 гаран мотоцикл ажалшадта худалдагдаба. Тиихэдэ, радиоприёмник, оёдолой машина, электротүхеэрэлгэнүүд болон ажаһуудалай бусад хэрэгсэлнүүд урзанданайхиһаа бүри олоор худалдагдаһан байна. Мүн олон ларёгууд, наймаалагшагүй магазин, ниитын эдеэ хоолой столовонууд шэнээр нээгдээ.

Худалдаа наймаанай зарим хүдэлмэрилэгшэд тоосоото үе соо хүдөөгэй ажалшадай эрилтые муугаар хангаа гэжэ суглаануудта элирүүлэгдээ. Үгэ хэлэһэн пайщигууд зарим сельпогой правлениие шангаар шүүмжэлжэ, худалдаа наймаа һайжаруулха эрилтэ табяа. Иволгын аймпотребсоюзай Оронгын, Бургалтайн сельпогой (Тори), Оймуройзагаһашадай кооперациин (Байкало-Кудара) хүдэлмэрилэгшэд илангаяа шангаар шүүмжэлэгдэһэн байна.

Д. Колмаков.

Хэлэһэндээ хүрэхын түлөө

Кабанскын аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд жэлэй эхиндэ болоһон үйлэдбэриингөө зүблөөн дээрэ ажалшадай эрилтые бүри һайнаар хангадаг болохо гэжэ тогтоогоо бэлэй. Мүнөө Агууехэ Октябриин 40-дэхи жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй улам үргэдэжэ байхада, эндэхи наймаанай хүдэлмэрилэгшэд хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө яһала оролдолго гаргажа байна.

Брянска сельпогой хүдэлмэрилэгшэд хадаа колхознигууд болон МТС-эй механизаторнуудай дунда эд бараа наймаалха январь, февраль һаранuудай даалгабариие үлүүлэн дүүргээ. Гэбэшье, тэдэнтэй мүрысэдэг Темлюйскэ сельпогой (түрүүлэгшэнь нүхэр Федотов) коллектив февраль һарынгаа түсэбые 120 процент дүүргэжэ, аймаг дотороо мүрысөөнэй түрүү һуури эзэлбэ. Тус сельпогой хүдэлмэрилэгшэд гансахан магазинуудтаа наймаа хээд лэ байнгүй, харин колхозуудай малшадта ошожо, үргэн хэрэглэлэй эд бараа (сай, сахар, тамхи, зуруул гэхэ мэтые) элбэгээр худалдадаг юм.

Магазинууд хоорондын мүрысөөндэ Каменск тосхоной магазин түрүүлээ. Тус магазиниие даагша нүхэр Залуцкая үнгэрһэн һарануудта түсэбөө 296 процент хүрэтэр дүүргээ. Мүн Темлюйскэ сельпогой 2-дохи магазинай наймаалагша А. Г. Шайдурова, Кабанскын сельпогой магазинай наймаалагша П. Нечаева болон бусад муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Эдэ наймаалагшад ажалшадай ямар эд бараа хэрэглэжэ байһаниие хараадаа абаад, хожомынь тэдэниие захижа асаруулдаг юм.

В. Дугарцыренов.

Мүрысөөндэ түрүүлнэ

Ахын аймагай хада уулануудай ара, эбэрээр колхозуудайнь олон тоото мал үбэл зунгүй бэлшэжэ ородог. Малайнь гүүртэнүүд колхозойнгоо центрһээ олон километрын газарта оршодог юм.

Хадын зүргэ харгыгаар хойноо арһан сумаа ганзагалһан эмээл моритой эхэнэрые харахадаа колхозой малшад «Ирина Жаповнамнай ерэбэ, мандаа юу асарба хаб?» гэлдэн тэрэниие хүндэтэйгөөр угтан абадаг. Малшадай дунда хүндэтэй болоһон энэ наймаалагша Молотовой нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи магазинда ажалладаг юм.

Үбэлдөө хэды хүйтэн байбашье һаань, нүхэр Хандакова мори шаргаар гол горхонуудые үгсэн, уруудан малшадай байдаг Шара-Тала, Хүрьелэк гэхэ мэтэ газарнуудаар нүүдэл наймаа таһалдуулаагүй. Ирина Жаповна малшадта ерэхэдээ гансахан дабһа, сай гэхэ мэтээр наймаагаа хизаарладаггүй, тэдэнэй захиһан захилыень дүүргэхые оролдодог. Мүн магазинайнгаа складта асарагдаһан шэнэ эд бараа абаашадаг байха юм. Тиин үбэлэй сагта валенка, хүдэһэн дэгэл, зундаа элдэб бүд, оёмол нимгэн хубсаһа элбэгээр наймаалдаг байна.

Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи магазиниие даагша нүхэр Дыржинов холын малшадта нүүдэл наймаатайгаар ошоходоо ан гүрөөлэй арһа гүрэндэ элбэгээр худалдан абана. Эдэ наймаалагшад эд бараа худалдаха түсэбөө саг сооньүлүүлэн дүүргэжэ, аймагайнгаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

К. Данилов.

Конкурсдо

Гомбо ГЭДЭБЭЙ

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан рассказууд

ӨӨРӨӨ ЯБАДАГ БАТИИНХА

Эжынь город ошоод ерэхэдээ, табатайхан Сэдэб хүбүүндээ айхабтар һайхан батиинха асарба. Тэрэнь хара үнгэтэй, морхогорхон хамартай, дамбагар зузаан улатай, узүүртээ түмэртэй хара торгон уялаатай һэн. Тэрэ батиинхые үбгэн абань үзэжэ, үзэжэ:

—Яашаһан һайхан батиинха гээшэб! Ялагарш гээшэнь аргагүй, нюураа хаража баймаар. Улань яагаа бүхэ юм, Һүеыень гоёор бэржылгэнхэй, үшөө эндэнь бэшэг тамга байнал. Иимэ батиинха үмдөө һаа, хүл өөрөөл ябаха байна даа,—гэжэ ашынгаа батиинхые һөөл ехээр магтаа бэлэй.

Үбгэн абынгаа хэлэһэн үгэнүүдые Сэдэб хүбүүхэй анхаралтайгаар шагнаа. Нээрээшье һайхан батиинха. Үмдэхэдэ хүлдэнь яб байса таарана. Гэр соогуураа ябаад үзэхэдэнь, тоб тобхон гээд, һүрхэй даа.

Газаа гарахадань, Балдан Бадма гэдэг хоёр нүхэдынь бии болобо.

—Ямар һайхан батиинхатай болобош. Эжыш городһоо асараа гү?—гэлдэбэ.

—Тиигээ. Эжым асараа. Энэшни һайханшье, өөрөө ябахааршье батиинха гээшэ. Харагты даа, би хүлөө хүдэлгэнэгүйб. Энэ батиинхамни өөрөө ябана,—гээд, Сэдэб айлай газаагуур гайхалтай хурдаар харайба. Балдан Бадма хоёр хойноһоонь гүйлдэхэдөө Сэдэбые хүсэбэгүй.

Зүб даа, Сэдэбэй батиинха өөрөө ябадаг байгаа.

АДХАРДАГГҮЙ ЛАГБАН

Гурбатайхан Сэржүүни дүүтэй болобо. Нэгэ үглөөгүүр колхозой хүнгэн машинаар аймагай больницаһаа Сэржүүниин эжые жаахан бүүбэйтэйнь асараа һэн. Хотонойнь үбгэд, хүгшэд орожо: «Аймшагтай мантагар хүбүүтэй болоо байнат»,—гэжэ булта магтаба. «Үды шэнээн үндэр болоорой!» гэжэ байжа гараараа өөрһөө дээшэ үндэрые зариманиинь харуулба. Тэбхэрхэн модон үлгы соо таба арбан түхэриг хэжэ: «Мүнгэндэ адли мүнхэ наһатай болоорой!» гэлдэнэд.

Буурал һахалтай, торшогорхон жаахан бэетэй, гартаа тулууртай Намдаг үбгэн эбэрһээ үргэншэг һууритай, сагаан шаажан, адхардаггүй лагбан гаргаад:

—Эрдэмтэй номтой болоорой,
Эреэлхэ бэшэхэш бү мундаг.
Энээхэн бэлэг лагбан соом
Элдэбын бэхэ бү шэргэг!—гэжэ юрөөгөөд, үлгы соохононь тэрэ лагбанаа табяа һэн. Унтаатай хэбтэһэн нилха хүбүүхэй эдэ бүгэдые зүүдэндээ үзэһэн юумэ шэнгеэр миһэрбэ.

Үхибүүтэй болоһондонь баярлаһан нютагаархинайнгаа юрөөл үгэнүүдые шагнажа һууһан эхэ уяран: «Болтогой! Болтогой!» гээд лэ даб-тана.

«Нээрээшье, үндыхэһөө хойшол үхибүүд бэшэхэ, зураха гэжэ туйрбадаг гээшэл даа. Тиигээд һургуулида ябаха, эрдэмтэй болохо, ажаллаха, тэдэ бүхыдэнь хэдыдээш бэшэхэ хэрэг гаражал байха бшуу. Зүб даа, энэ лагбанай бэхэнь шэргэхэгүйл байха»,—гэжэ сэдьхэшоод, гараһаар арба хоноһон хүбүүгээ эхэнь һанаандаа ехэ болгонхой һуугаа һэн.

БААРДА

Манайхи Баарда гэжэ нохойтойбди. Тэрэ нохоймнай хамаг хотоной хүнүүдые хуу танидаг. Сухалтайшаг ябаһан хүнүүдые харахадаа һүүлээ доошонь буулгадаг. Баяртай, енеэдэтэй хүниие харахадаа, һүүлээ өөдэнь мушхажа хүдэлгэсэгөөн, хэлээ утаар гаргаад, харасагаан байдаг.

Энэ удэр Сэбэгма, Сэдэн бидэ гурбан манай газаа удаан наадабабди. Баарда нохой һүүлээ сахаригтуулан хажуугаарнай алхална. Манай нааданхайнуудые һонирхоно, саарһа гуурһыемнай үнэрдөөд, үнэрдөөд абана.

Наадажа хүхюутэй байхымнай харахадаа, Баарда ехэл хүхинэ.

—Хон-хон дуутай...—гэжэ Сэбэгмагай эхилхэдэ, Сэдэн нариихан хонгёо хоолойгоор:

—Хондолой дээрээ дэгээтэй,—гэжэ энеэбхилэн дуугарба.

—Манай Баардал даа!—гэжэ би таабаб.

Баарда тэрээн тухай хөөрэлдэжэ байһыемнай таажа, һүүлээ шарбагануулан намда дүтэлөөд, ябан һууһан минии хасарые нойтон хэлээрээ долёогоод абаба.

ХОЁР ГАРАЙ ХИЛЭЭМЭН

Ханда хээтэй олон үхибүүдтэй.

Олон үхибүүдтэй айлда багашууд сугларастай юм. Юундэб гэхэдэ: үхибүүтэй хүн ондоо хүнэй үхибүүдые үлдэдэггүй, шабар шорой асаржа тараанат, шууяна дүүенэт гэжэ сухалдадаггүй, хараадаггүй, ехэ һайн зантай байдаг бшуу. Иимэ айлда тэнгэриин үдэр бүхэндэ шаг шууяае ойлгохоо болижо, дадашадаг ёһотой даа. Ханда хээтэй олон үхибүүдтэй хадаа һайн һанаатай, үхибүүдэй суглархада нэгэтэш муухайгаар хёлогод гээд харадаггүй гэжэ үхибүүд тайлбарилдаг юм. Элдэб юумэ хөөрэхэ, энэ тэрэ юумэ һураха, шоглохо, наадалха—юрэдөөл Ханда хээтэй иимэ хүн бэлэй.

Айлай эгээн хойто захада байдаг хадань Малаан Даржагта һолжоржо наадаад, даарахадаа Санга, Сэрэнсу, Самбу, Солёодой дүрбэн хубсаһанайнгаа саһые мүртэй арилганшьегүй Ханда хээтэйндэ оробо. Гэрынь уни бутарма дулаан даа, һаяхан баригдаһан хилээмэнэй үнэр анхилна. Ханда хээтэйн ехэ үхибүүд газаагуур наадажа байгаа ха, гэртээ харагдабагүй. Гурба наһатай Тиимхэнь Сэсэг гэжэ дүү басагантаяа газарта наадажа һууна. Жаахан Эржүүхэйнь үлгы соогоо унтажа хэбтэнэ. Үхибүүдэй ерэхэдэ нэгэ удаа хараад, Тиимхэ Сэсэг хоёр наадаһа руугаа наадажа оробод. Ханда хээтэй гэрэйнгээ юумэ хэжэ байба. Самбуу ахай колхозойнгоо хүдэлмэридэ ябаа юм гээбы.

Һаяхан гаргагдаһан хүбэрэг хилээмэнүүд пеэшэнэй хажууда түшүүлээтэй, аятайгаар жэрылдэнэ. Гэдэһэнэйнгээ үлдэһые мартажархёод наадаһан үхибүүд хилээмэн тээшэ хараад абана. Ехэл амтатай хилээмэн хаш. Үхибүүдэй аман соо ээлүүдгүй шүлһэн сугларaад орхино.

—Наашаа, ушаагта дүтэлжэ дулаасагты. Даараа гүт?—гээд Ханда хээтэй үхибүүдтэ дүтэлбэ.

—Дaараа.

—Би нэгэ заал даараaб.

—Минии гар даараа,—гэлдэжэ үхибүүд харюусаба.

—Бээлэйнүүдээ үгэгты!—гээд, Ханда хээтэй үхибүүдэй гордойлдожо хүрэшэһэн жаахан бээлэйнүүдые абажа, пеэшэнэйнгээ захада хатаахаар табиба.

—Даржагта һолжоржо наадаагта?

Тиигээбди.

—Шаргануудтнай хурдан гү?

—Хурдан.

—Гэдэһээ үлдөө гүт?

—Үлдөө.

Хилээмэ эдихэгтэ?

—Эдихэ.

Ханда хээтэй тонгойжо, пеэшэнэй урда түшүүлээтэй байһан нэгэ хүбэриг хилээмэ абаад, хутагаар зүһэжэ эхилбэ. Үхибүүдэй нюдэд согтойгоор ялалзаба.

—Зай үхибүүд, ямар хилээмэ эдихэбтэ?—гэжэ Ханда хээтэй хандаба.—Нэгэ гарайхиие гү, али хоёр гү?

—Хоёр! Хоёр гарайхиие!

Ханда хээтэй энеэсэгээн байжа, нээрээшье нэгэ гартаа тогтоожо баришагүй нимгэхэн зүһэм хилээмэ зүһөөд, үхибүүдэй хоёр хоёр гарта барюулба.

—Ашанартаа дулаан баарья оёжо углууда һууһан хүгшөө нюдэнэйнгөө шэл дээгүүр хаража, энеэбхилэн:

Үлүү хаража, булуу химэлбэлтэ даа, үхибүүд, хоёр гарай хилээмэн ямар хилээмэн ха һэм,—гэбэ.

—Үхибүүд хоёр гарай гэлдэжэ байжа абаһан хилээмэеэ эдеэбш гэжэ ойлгонгүй тэрэ дарыдаа дууһажархёод, ехээр аягүйрхэһэндээ бэе бэеэ дэмы харалсан, зогсожо байгаа һэн.

Ханда хээтэй дахяад хилээмэ зүһэжэ эхилбэ:

—Зай, мүнөө нэгэ гарай хилээмэ эдихэ гүт, али хоёр гү?

—Нэгэ, нэгэ!—гэлдэжэ, үхибүүд дарья табилдаба.

Онгосонуудай тамарха саг одоошье ерэхэнь даа.

И. Денисовэй фотоэтюд.

Алексей БАДАЕВ

Бэлэдхэл

Залуухан солдат ашагүй
бэлэдхэлтэй,
Забдагүй аршана шэнэхэн
хубсаһаа.
Ургаадүй һахалаашье хюһана
хэбэртэй,
Уялгынгаа мүрнүүдые дабтана
Уставһаа.

Кирзовэ сабхинь толидли гэлигэр
Хүхюу туяаханууд тобшонуудтань
ялабхина.
Найртай шарайдань нюушагүй
һайндэр.
Нүхэдынь холоһоо гайхан
ажаглана.
Хайшаа яаранаб даа? Таагаабди
одоо:
Хүдөө тосхон руу яарана ха
басагандаа...
Яахадаа буутайб, теэд! Үгы
юрэдөө:
Сэрэгшэмнай бэлдэнэ түрүүшын
харуулдаа.

Ажалшадта шүүбэри түлэгдэнэ

Улан-Удын нөөсэлтын кассанууд СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ (1951 оной) гүрэнэй урьһаламжын шүүбэритэ 11-дэхи тиражай таблицаар ажалшадта шүүбэринүүдые түлэжэ байна. Түрүүшын хэдэн үдэрнүүдтэ хамта 600 мянган түхэригэй шүүбэри ажалшадта түлэгдөө. Тэрэ тоодо 10200 түхэригэй хоёр, 5 мянган түхэригэй гурбан шүүбэри тудаа.

Н. Петров.

Итали. Энэ оной февралиин тэн багаар почтын 50 мянган худэлмэришэд удэрэй забастовко хээ. Мартын эхээр почтын, телеграфай хүдэлмэрилэгшэд гадаилитын забастовко соносхожо, тэрээндэнь 105 мянган хүн хабаадаа. байдалынгаа һайжаруулагты гэһэн эрилтэ худэлмэришэд табина.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Римэй главна һочтамтда эльгээгдээгүй бэшэгүүд бол мууд сугларшоод байна. ТАСС-эй фотохро

Капиталистическэ гүрэнүүдтэ забастовко болоно

ЛОНДОН, мартын 23. (ТАСС). Салин хүлһые 10 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтые дэмжэн, Англиин машина бүтээгшэд забастовко эхилээ.

Хэрбээ апрелиин 6 болотор хүдэлмэришэдэй эрилтын дүүргэгдээгүй һаа, 2,5 миллион машина бүтээгшэдэй бүгэдэниитын забастовко соносхогдоо.

Мүнөөдэр үглөөгүүр, һүниин халаанай дүүрэмсээр Баруун Шотландиин 200 мянган хүдэлмэришэд хүдэлмэреэ зогсоогоо. Глазго, Эр, Ланарк, Ренфру, Думбартон графствонуудай бүхы томо томо машина бүтээдэг предприятинуудта забастовко болоно. «Зингер» компаниин оёдолой машинануудые бүтээдэг заводой 11 мянган хүдэлмэришэд, «Роллс-Ройс» компаниин заводуудай 10 мянган хүдэлмэришэд, «Норт Бритиш Локомотив Компани Лимитед» компаниин заводуудай 3 мянган хүдэлмэришэд ажалдаа гаранагүй.

Хойто Ирландиин Белфаст нютагта 35 мянган хүн хүдэлмэрилхэеэ болёо. Лондондерри, Колрейн, Ларн, Портадаун, Ньюри городуудта мүн забастовко болоно.

ПАРИЖ, мартын 23. (ТАСС). Франциин судна баридаг промышленностиин хүдэлмэришэд забастовко хэжэ байна.

«Франс» гэжэ верфиин захиргаан салин хүлһэ дээшэлүүлхэ гэ дэлмэришэдэй эрилтые буру предприятинуудаа хаагаад, ажалда абахаа болёобди гэ носхобо. Тиихэдэнь верфиин мянган хүдэлмэришэд мартын митинг демонстраци хээ. Г полицынхид олоор асарагдаа.

Сен-Назер нютагай судна даг 12 мянган хүдэлмэришэд тын 22-то саг зуура хүдэлмэр соогоо. Дюнкеркын судна шадтай, мүн забастовко хэжэ һан Англиин хүдэлмэришэдт налаа нэгэдэнги байһан ту судна баригшад мэдүүлээ.

Ороной бусад городуудай предприятинуудай ажалшад мэреэ зогсообо гэжэ хэблэл сэнэ.

ЛОНДОН, мартын 23. (Т Рейтер агентствын Мадридһаа дээсэһэнэй ёһоор, Фольгер н «Мариалуис» гэжэ нүүрһэнэй тануудай хэдэн мянган гор забастовко соносхоод, салин һыемнай 20 процентээр дээ лэгты гэһэн эрилтэ табина. товкын соносхогдоһонһоо хой процентээр бага нүүрһэн аб болоо.

Забастовко хэгшэдэй нэгэ һулаpуулхын түлөө, Испаниин гаархид горнягуудай зари сэрэгэй албанда татаха гэжэ хээ. Энэ шиидхэбэриень шаан, 400 шахтёрнууд шахта гоо хоноо.

Суэцкэ каналай захиргаанай директорэй мэдүүлгэ

КАИР, мартын 23. (ТАСС). «Аль-Ахрам» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Суэцкэ каналай захиргаанай директор Махмуд Юнес «Колумбия» гэжэ Америкын радиодамжуулгын компаниин корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Египет шадаал һаа түргөөр Суэцкэ канаалаар суднануудые ябуулдаг болохо гэжэ оролдоно гэжэ хэлэбэ.

Каналаар суднануудай яба түлөө түлөөһыень Египет д лүүлхэгүй, мүн каналаар с гараха урдань байһан үлөөгдэхэ байна. Гэбэшье Еги зургаанда каналаар гараһан түлөө үгэхэ түлөөһэеэ түлэһ суднанууд каналаар гараха эр гэжэ Махмуд Юнес мэдүүл

Японой премьер-министрын мэдүүлгэ

ТОКИО, мартын 23. (ТАСС). Японой радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, парламентын дээдэ палатын министрнүүдэй кабинедэй хэрэгүүдые эрхилдэг комиссида үгэ хэлэхэдээ Японой премьер-министр Киси иигэжэ мэдүүлээ: Холбоото Штадуудта һаяар ошоходоо, Япон Америка хоёрой харилсаанай гол асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Японой бэеэ хамгаалха тушаа асуудалаар хэлсээ хэхэ байнаб. Хэрбээ СЕ да Япониие орохо гэжэ дурад һаань, энэ дурадхалынь абта Амгалан шэглэлтэй гадаадын тика ябуулхадаал, Япон бэе гаалжа шадаха байна гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Буу з хүсөөр лэ амгалан тайбан тогтоогдохо ёһотой гэһэн бо би буруу гэжэ тоолодогби премьер-министр хэлээ.

ФРГ-эйн Оборонын министр Штраус Турци ерэбэ

СТАМБУЛ, мартын 23. (ТАСС). ФРГ-эйн Оборонын министр Штраус мартын 23-да, һүни Стамбул ерээ.

Турцида байхадаа, Штраус Турциин сэрэгэй хэдэн частьнууд рэгэй газарнуудые, хэдэн пре тинуудые хараха байна. ФР Оборонын министр мартын үглөөгүүр Анкара мордоо.

США-да автомашинанууд үсөөнөөр гаргагдадаг болобо

НЬЮ-ЙОРК, мартын 23. (ТАСС). США-гэй автомобильна промышленность машина гаргаха апрель, июнь һарынгаа түсэбые 11 процентээр доошолуулаа гэжэ Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Январь, март һ 4,6 процентээр үсөөн автом бүтээн гаргагдаа. Худалдаха гүй болоһон дээрэһээ, автома нууд США-да үсөөнөөр гар даг болохонь гэжэ мэдээсэгдэ

Алжирай хүн зон хатуу шэрүүнээр хэһээгдэнэ

ПАРИЖ, мартын 23. (ТАСС). Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадаһан Алжирай хүн зон хатуу шэрүүнээр хэһээгдэнэ гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Франциин сэрэгэй трибунал Оран городто үсэгэлдэр Алжирай үшөө табан хүниие саазалаа. Константинадахи сэрэгэй прокуратура 6 араб хүн саазалуулагдаха ёһотой гэжэ шиидхэбэри абахыень сүүдһээ эрибэ.

Алжир городто мүнөө үедэ айхабтар ехэ сүүд боложо бай ционально-сүлөөрэлгын хүд хабаадалсаһанайнгаа түлөө г дэһэн Алжирта байдаг 30 арабууд, мүн европынхид сүү жэ байна. Сүүдлүүлжэ бай хы хүнүүд «Национально-сү гын фронтын» гэшүүд гү, ал жирай Коммунистическэ п гэшүүд юм.

Редакторай ор
О. ГОМБОЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00382. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 13